Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 37

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ԱՊՐԻԼ 1885 (Ն. Տ.) 21 ԱՊՐԻԼ 1885 6 ՊԷՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նշանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ։ Երկու անգամի համար 2 դուրուշ է։ Աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կայայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ ամսակ կամ որ և իցէ տեղեկութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՈՒԹԱԳՐԱՏՈՒՆ. Զալաթիա, Նորատունկեան խան։ իսկ գաւառներէն հեռեւեալ հասցէին։

درعلیه ده‌طله نوردونکیان خانده

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարի	Համար	Տարեկան	գներկան	արժէք 200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
Դուռուռաց Հայոց և տեղական թղթատարով տարեկան			»	» 240
Դուռուռաց Հայոց և տեղական թղթատարով վեցամեայ			»	» 120
Օտար երկրներ		Տարեկան	Գրանք	 56
» »		Վեցամեայ	»	 28

Դուրս զրկուած ձրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան զրկուած ձեռագրաց կամ գրութիւնս ետ չտրուիր։

Գանձատունք կընդունուին ԻՄԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 8 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՍԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թայմս, իւր անցեալ հինգշաբթի առաւր (16 ապրիլ) խմբագրականաւ, կ'ըսէ.

«Պաշտօնական ակմոց մէջ տակաւին յոյս կայ թէ պատերազմին առաջքը պիտի կրնայ առնուիլ, թէեւ այս յոյս օր ըստ օրէ կը տկարանայ։ Առեւտրական և գրամական ակմոց մէջ, պատերազմի հաւանականութիւնն աւելի ստոյգ կը համարուի։ Այդ ակմոց մէջ համոզմունք կայ թէ իրենց բոլորովին իշխանութիւն վարող կուսակցութիւնն ամեն ջանք կ'ընէ որպէս զի պատերազմն անխուսափելի դառնայ։ Դրամատարք և վաճառականք, որք նիւթական մեծամեծ շահեր ունին և պարտաւոր են շատ զգուշութեամբ դասել իրաց վիճակն, ահա՝ այս յոռետես տպաւորութեան ներքեւ ձեռք կ'առնուն հարկաւոր տնօրինութիւնները»։

—Անգլիական կառավարութիւնը կը պատրաստէ 15 սրընթաց թնդանօթակիր շոգենաւեր, որք անգլոյ-ռուս պատերազմը ծագելուն, պիտի երթան զանազան նաւահանգիստներ, անգլիական վաճառարարաձ նաւերը պաշտպանելու։ Երեսփոխանաց ժողովոյն վերջին նիստերէն միոյն մէջ, Երեսփոխան մը գիտել տուաւ թէ երկու հարիւր անգլիական շոգենաւք կան այժմ Սեւ ծովուն և Ազովու ծովուն մէջ, և հարցուց թէ կառավարութիւնն, ի նախատեսութիւն պատերազմին, ի՞նչ միջոցներ ձեռք կ'առնուր ի պաշտպանութիւն սոյն շոգենաւուց։ Կառավարութիւնը պատասխանեց թէ ծովային պաշտօնատունն հարկ եղած տնօրինութիւններն ի գործ կը դնէ։

—Բայց եթէ Անգլիա չկարենայ մարտանաւ մուծանել ի Սեւ ծով, յայտնի է թէ չի կրնար որ և է պաշտպանողական միջոց ի գործ դնել այս ուղղութեամբ, և միանգամայն կը զրկուի իւր յարձակողական մէկ մեծ միջոցէն։

Այս խնդիրը այժմ հասարակաց միտքը շատ կը զբաղեցնէ Եւրոպիոյ և մանաւանդ Անգլիոյ մէջ։ Դարդանէլ և Վոսփոր պիտի բացուի՞ն Անգլիոյ նաւատորին առջեւ։ — Ինչպէս արդէն ծանուցուած էր, և երեկի եւրոպական թերթերն եւս կը հաստատեն, Ֆրանսայի, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դեսպանք և անոնցմէ առաջ Պ. Նելիտոֆ ինք Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրած են Նեղուցներու չէզոքութեան մասին դաշնագրերու տրամադրութեանց վրայ։ «Բ. Դուռն, առանց վճռական բան մ'ըսելու, պատասխանած է,—կ'ըսէ Հավաս—թէ դիտաւորութիւն ունի յարգելու դաշնագրերը։»

Լոնտոնի թերթերը, սակայն, դիտել կուտան որ Թուրքիա, փակելով իւր Նեղուցներ ընդդէմ Անգլիոյ, ո՛չ միայն չէզոք մնացած չլինիր, այլ նաեւ Ռուսիոյ ակնկալած մեծագոյն ծառայութիւնը կը մատուցանէ նմա։ Թայմս սապէս կը վերջացնէ այս խնդրոյ վրայ յօդուած մը։

«Թէեւ Աւստրիա Գերմանիոյ օրինակին հետեւած և չէզոքութեան յորդոր կարդացած է Բ. Դրան, կը դիտուի Վիէննայի մէջ թէ այսու խաղաղութեան պահպանման յոյսերն աւելցած չեն։ Թուրքիա աներկիւղ չի կրնար տեսնել ռուս զօրաց համախմբումն ի Կաւկասիա, և Ասիոյ կողմէ ամրացնելով իւր դիրքերը, հարկաւոր զգուշութիւն մը միայն ի գործ կը դնէ։ Թուրքիա գիտէ նաեւ թէ Դարդանէլի փակումն, որ իրմէ կը պահանջուի որպէս չէզոք տերութենէ, իրօք նշանաւորագոյն ծառայութիւնն է զոր Թուրքիա կարենայ մատուցանել Ռուսիոյ։ Ադմ Պալքանեան խռովութեանց առաջքը չառնուիր, և Թուրքիոյ բնաւ երախտապարտ չի մնար իւր օսերիմ դրացի (Ռուսիա)։ Եթէ ստոյգ է թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է օսմ. զօրք զրկելու Յափրիկէ, . . . կը հետեւի թէ Բ. Դուռն իւր պատականութեանց ու շահուց համաձայն չի գտներ անպատճառ նեղուցները փակել Անգլիոյ դէմ։ Եթէ Կեդրոնական Եւրոպիոյ տերութիւնք կը փափաքին սահմանափակել կամ արգիլել պատերազմը, տարբեր միջոցներ պարտին ընտրել, որովք Անգլիա չզրկուի իւր կենսական շահեր պաշտպանելու կարողութենէն, ինչպէս կը զրկուի նեղուցներուն փակմամբ։ Անգլիոյ դէմ ինչ որ ալ ըսուի, Ռուսիոյ նկատմամբ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ բարեկամութիւնը կարծուածէն աւելի պղատոնական բան մը լինել կը թուի։ Վիէննայի և Պերլինի մէջ շատ բաներ կ'ըսուին «հզօր դրացւոյ մը» հետ բարեկամական յարաբերութիւններ պահելու պէտքին վրայ։ Իրողութիւնն այն է սակայն թէ մի և նոյն հզօր դրացւոյ գոյութիւնն Աւստրիոյ, և Գերմանիոյ վրայ հարկ կը դնէ ահագին սպառազինութիւններ պահելու մշտապէս։ Անգլիա որչափ ալ մեկուսացեալ կարծուի, հզօր հակակշիռ մ'է, Եւրոպիոյ միա՛կ հակակշիռն է ա՛նպիսի տերութեան մը (Ռուսիոյ) դէմ, որ պատեհ առթին միայն կը սպասէ իւր մերձաւոր դրացւոց (Աւստրիոյ Գերմանիոյ և Թուրքիոյ) հետ վարուելու ա՛նպիսի մանուածապատ ու խարէական եղանակաւ մը, որով հիմա կը վարուի մեզ հետ։»

—Բեդրսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թայմս թէ Օռէսայէ երկու զօրաբաժինք կ'երթան Կաւկասիա, ուր պիտի յաջորդեն այն զօրաց որք Կեդր. Ասիա կը զրկուին։

—Բեդրսպուրկի պաշտօնական թերթը կը հրատարակէ. «Բոմարոֆ զօրավարին Թաշ-Բէ-փրիւճ ապրիլ 7 թուով հեռագրոյն նայելով, ափղան զօրաց մնացորդը փախաւ Հերատ։ Ափղանաց կողուսան իսկզբան ծանուցուածէն շատ աւելի է։ Շատ մը Ափղանք ցուրտէն և անօթութենէն կուրան։ Տան երկու օրէ ի վեր սաստիկ ձիւն և անձրեւ կը տեղան։ Ի Պալա-Մուրղաբ Լրմատէն զօրավարին թողած բանակատը հրոյ ճարակ եղաւ։ Ափղանաց կողմէ։ Սարիդ (գող, աւազակ) անուանեալ Թիւրքմէնը կը հալածեն ուղտեր, որք զինուորական մթերք և պաշար կը տանէին Անգլիացւոց։ Անիշխանութիւն չպատճառելու համար, ռուսական առաջամանակեայ վարչութիւն մը կը կազմուի Բէնչտէհի մէջ։ Ռուս զօրագունդը պիտի մնայ Թաշ-Բէ-փրիւճի մէջ, որովհետեւ առայժմ աւելի յառաջ խաղալու պատճառ չկայ։»

—Տիֆլիսէ կը հեռագրուի. «Կաւկասիոյ կուսակալ Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆ իշխանը Տիֆլիսէ մեկնեցաւ՝ Պագուի ճամբով Տաղստան և Կաւկասիոյ այլ կողմեր թողու։ Իւր նպատակ է տեղւոյն վրայ ի գործ դնել այն միջոցներ որք հարկաւոր են Զէպպատի և Լէնքէրանի գաւառները պաշտպանելու հրոսախմբոց ասպատակութեան դէմ։ Իշխան զօրավարն աչքէ պիտի անցուցնէ նաև Տաղստանի զօրքերն և Բեդրովսքի նաւահանգիստն, երկաթուղւոյ մը շինութեան առթիւ, որով կ'ուզուի հաղորդակցութեան մէջ դնել զԲեդրովսք Վլատի-Կաւկասի հետ։» Թայմս կ'ըսէ թէ Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆ իշխանն, որ գերագոյն իշխանութիւն ունի Կաւկասեան լերանց երկու կողմերուն վրայ հաւասարապէս, Պագուի դնացած է՝ «Կեդր. Ասիոյ զինուորական պատրաստութեանց վրայ անձամբ հսկելու»։

—Լորտ Տրֆրին, Ռավալ Բինտիէ վերադառնալով ի Լահոռ, բանախօսութեան մը մէջ ըսաւ.

«Կարեւոր տեսակցութիւն մ'ունեցայ Էմիրին հետ, որոյ բարեկամութիւնը յարձակում մը տեղի ունեցած է առանց բանաւոր շարժառիթի։ Մեծ գոհունակութիւն կը զգամ տեսնելով Հնդկաստանի իշխաններն և ժողովուրդն որք միահամուռ կուգան շարուիլ Մեծին Բրիտանիոյ դրօշին շուրջ, մեծ հեռաւորութիւններէ գալով մինչեւ Ռավալ Բինտի։ Տակաւին անկարելի է ըսել թէ ի՞նչպէս պիտի վերջանայ արդի տագնապը։ բայց ապահով եղիք որ եթէ պատերազմ ծագի՝ կառավարութեան փափաքանաց հակառակ պիտի լինի, որ յոյժ լրջօրէն ջանքեր կ'ընէ այդպիսի տխուր եղելի մը առաջքն առնելու, և իւր կողմէ կը բրառնէ յոյժ չափաւոր և հաշտարար ընթացք մը։»

—Լորտ Ուոլզլի զօրավարն Ափրիկէի եղերքէն Լոնտոն հանչուած է՝ Հնդկաստան զօրք զրկուելուն առթիւ։

—Պոմբայի Էմիրը կը պատրաստուի փակել իւր սահմանները, երբ պատերազմ ծագի, և դադրեցնել առեւտրական ամեն հաղորդակցութիւն ընդ մէջ Ափղանաց և Ռուսաստանայ։ Այս միջոցը ձեռք կ'առնուին Ռուսիոյ դրդմամբ։

—Թայմսին Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 14 թուով. «Թուրքերն ուշադրութիւն կը դարձնեն Հայաստանի սահմանագլխոյ վրայ։ Մեծ քանակութեամբ զինուորական մթերք, դաշտային թնդանօթ և ռազմանիւթ այս օրերս զրկուեցան Տրապիզոն, և մարէշալ Մուխթար փաշա և մարէշալ Հաքի փաշա Կարին զրկուեցան՝ զօրքերն աչքէ անցուցանելու և բերդերն ամրացնելու։»

—Բեդրսպուրկէ ապրիլ 13 թուով կը հեռագրուի առ Թայմս. Ամատ զօրաւոր կարծիք կայ թէ Նորանոր կռիւներ պիտի լսուին՝ շատ չանցած՝ ռուսոյ-ափղան սահմանագլխին։ Ափղանք պարտութեան հանդուրժող ժողովուրդ մը չեն, և մինչեւ որ բոլորովին չջախջախին, ետ չեն կենար վրէժ լուծելու ձեռնարկէն։ Միւս կողմէ, Ռուսիա իսօք տուած է միայն յառաջ չխաղալու, և որոշապէս յայտարարած է թէ պիտի զարնէ Ափղաններն եթէ անոնք թշնամական ո՛և է շարժումներն։ Ռուսիա չի սիրեր իսկ թէ մտադիր է Ափղանստան արշաւել եթէ Ափղանք պարտաւորեն զինք։ Հեռագիրն որ կը ծանուցանէր թէ Ապտ-իւր-Բահման չուզեր երաշխաւոր լինիլ մեր (անգլիական) զօրաց Ափղանստանայ մէջ ապահովութեան համար, ատ ի Բեդրսպուրկ բարձրագոյն ակմոց մէջ մեծ զուարճութիւն պատճառեց. զի բոլորովին կը հաստատէր թէ անտեղի է վատահիլ Ափղանաց ո՛և է կեղծիս, և թէ ափղանեան գաղտնակցութիւնը վտանգալից է Անգլիոյ համար։

—Պրանդրոթի թղթակցին մէկ նոր հեռագրոյն նայելով, թէեւ ռուսոյ-ափղան ճակատամարտը մէկ ժամ միայն տեւեր է, Ափղանաց կորուստն եղեր է 900 հոգի։

—Ռուս կառավարութիւնս սրբազան պատերազմիկ շոգենաւեր զրկեր է ե գիպտական ջուրերն, հրահանգ տալով անոնց՝ խրիլ Սուէզի ջրանցին մէջ, երբ անգլոյ-ռուս պատերազմն հրատարակուի, ջրանցէն անգլիական մարտանաւուց և վաճառարարաձ նաւուց անցուդարձն արգիլելու համար։ —Անգլիոյ Արմատ Նեվէ Կոլէ նաւային և զինուորական պաշտօնական թերթը կ'ըսէ թէ, թէպէտ Ռուսիա նաւային տերութիւն մը չէ, բայց եթէ իւր պատերազմիկ և վաճառական նաւերը լաւ գործածէ, պատերազմի ատեն շատ զգալի վնաս կրնայ տալ անգլիական վաճառականութեան։

—Լորտ Տրֆրին Ափղանստանայ Էմիրէն բաժնուելու միջոցին նորա կուրծքը կախեց «Հնդկաստանի Աստեղ» մեծ խաչն։ Էմիրն, անգլիացի սպայից ուղեկցելով իւր խօսք, ըսաւ թէ ի Ռավալ-Բինտի իւր բնակութեան միջոցին իրեն ամենէն աւելի հաճոյք պատճառեց անգլօ-հնդիկ բանակին տեսութիւնն։ Ցոյս յայտնեց նաեւ թէ Անգլիոյ և Ափղանստանայ միջեւ բարեկամութիւնը մշտատեւ պիտի լինի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԲՈԼՈՆԻԱ

Լեմպերկէ կը հեռագրուի ապրիլ 14 թուով. Հրաման տրուեցաւ Բոլոնիոյ, Բռատոլիոյ և Ուքրէնի իշխանութեանց՝ գրաւելու անհատից քով գտնուած բոլոր զէնքերը։ Բոլոնացի մեծ կալուածատէրք օրք զէնք պահելու յատուկ արտօնագիր ունին, պարտաւոր են գրքով յայտնել իրենց ձեռք գտնուած զինուց տեսակն և քանակութիւնն։ Այս տնօրինութիւնք որոշուած են ի նախատեսութիւն ապստամբութեան մը, զոր անգլիացի գործակալք պիտի աշխատին եղեր յարուցանել ի Բոլոնիա, անգլոյ-ռուս պատերազմին ատեն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԿԱԻԿԱՍԻԱ

Վիէննայէ ապրիլ 15 թուով առ Թայմս ուղղեալ հեռագիր մը, Տիֆլիսէ արուած պաշտօնական տեղեկութեանց վրայ յենլով, հետեւեալ ծանօթութիւնները կուտայ ի Կաւկասիոյ Զինուորագրութեան խնդրոյն վրայ.

Անցեալ տարի Իշխան Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆ շրջարերական մը զրկեց Կաւկասեան նահանգաց կառավարիչներուն, խնդրելով որ հաղորդեն իրենց կարծիքը Կաւկասիոյ երկու կողմանց իսլամ ժողովրդոց մէջ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւն մուծանելու կարելութեան վրայ։ Կառավարչաց տեղեկագիրները չեն հրատարակուած դեռ, բայց անոնց իմաստն է հետեւեալը։

Տիֆլիսի կառավարիչը կ'ըսէ Ըէ պէտք է ջնջել այն կանոնագրութիւն որ ծանր յանցանօք դատապարտեալ անձանց կ'արգիլէ մտնել բանակին մէջ։ Դիտել կուտայ թէ, Զերբէնայ բարոյական սովորութեանց բարբարոսական հանդամանքն ի նկատ առնելով, անոնց՝ մէջ շատեր անշուշտ չարագործութեամբ պիտի պարապին՝ զինուորական ծառայութեան չնշանարկուելու համար։

Ելիսաբէթպոլի, Բուքարիսի և Երեւանի կառավարիչք բնաւ առարկութիւն չունին Կառավարութեան զինուորագրական ծրագրոյն դէմ, և չեն կարծեր թէ ժողովրդեան կողմէ ծանր դիմադրութիւն կարենայ լինել։

Տաղստանի զինուորական կառավարիչը տարբեր կարծիք կը յայտնէ։ Կը վախնայ թէ ծանր անկարգութիւնք պիտի ծագին. բայց կառավարական ծրագիրն ազդուապէս ի գործ դնելու կողմն է. որովհետեւ ժողովուրդք տեղեակ է ծրագրոյն, և կառավարութեան կողմէ ո՛և է վարանում պիտի համարուի տկարութիւն։ Կը յանձնարարէ իսլամ զինուորները ի սկզբան չխառնել ուրիշ կրօնէ զօրաց հետ, և խաղաղութեան ատեն կաւկասիայէն դուրս չգործածել։

Քուպանի (որոյ բնակիչք են Զէրքէզք և Լեզկիք) կառավարիչն ուշադրութիւն կը հրաւիրէ սա իրողութեան վրայ թէ իւր կառավարած երկրին մէջ ռուս կառավարութեան մուծած ամեն բարենորոգմունք յարուցած են խռովութիւններ, բախած են յայտնի դիմադրութեան և աւելցուցած են ժողովրդեան համակրանքը Թուրքիոյ վրայ։ Եթէ այս անգամ զինուորագրութեան ծրագրոյն գործադրման յայտնի ընդդիմութիւն չտեսնուի, պատճառն այն է որ մի քանի տարի առաջ Իսլամաց ձեռքէն բոլոր զէնքերն առնուեցան, և զինուց գործածումը խստիւ արգիլուեցաւ։ Բայց զինուոր գրուած երիտասարդներէն շատեր լեռները պիտի փախին, և աւազակ պիտի դառնան։ Զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան ներմուծումը կարելի գործելու համար, իսլամ Զերբեսներուն ապահովութիւն տալու է թէ միայն հեծելազօրաց գունդերուն մէջ պիտի մտնեն, և իրրեւ հետեւակ չպիտի ծառայեն։ Զինուորագրութեան օրէնքին կամովին չկատարողք երկրէն պէտք է արտաքսուին, կամ թոյլտուութիւն տանան օտար երկիր գաղթելու։ Դաղթականաց հողերը պէտք է բաժնել Զերբէս ազնուականաց նախկին տարուներուն մէջ, նոյն չափով որով երբեմն հող արուեցաւ ի Կաւկասիա հաստատեալ խաղաղ գաղթականներու։ Սոյն տնօրինութեան հետեւանքը պիտի լինի որ Զերբէս տարուներ՝ նորէն տարուկ մնալու երկիւղէ՝ Թուրքիա չդաղթելէն զատ, ռուս Պետութեան հաւատարիմ և անձնուէր հպատակներ պիտի դառնան։

Սդաւրապոլի կառավարիչն անհրաժեշտ պայման կը նկատէ որ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւն հրաժամանակ Կաւկասիոյ ամեն կողմերն։ «Հարկ կը համարիմ նաեւ, կ'ըսէ, որ գիւանագիտական ձեռնարկներ լինին Թուրքիա ի մասին սոյն խնդրոյ, որովհետեւ պատմութիւնն և բազմամեայ փորձառութիւն կը ցուցնեն մեզ թէ Բ. Դուռը միշտ գիտցած է օգուտ քաղել Կաւկասիոյ մէջ ծագող խռովութիւններէն ի մեծ մեր շահուց։ Կաւկասիոյ ժողովրդոյ դժգոհութեան և խռովութեան պահուն, Թուրքիային եկած են գաղտնի դրդմամբ գաղտնի գործակալներ։» Կառավարիչը կը յարէ թէ օրինաց գործադրումը պէտք է սկսի Անդրկաւկասիայէն, ուր ժողովուրդք Ռուսիոյ անձուէր տարբերէ բաղկացեալ է։ Ի Հիւսիսային Կաւկասիա տարի մը յետոյ պարտի սկսիլ, պատրաստութեան ժամանակ տալու համար, որով Անդրկաւկասիոյ տուած օրինակն եւս կ'ազդէ Հիւսիսային Կաւկասիոյ իսլամ դիւրագրգիռ ցեղերուն վրայ։ Եթէ օտար դրդում չը

—= 49 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԻԲ.

ԳԵՏԱՑԱՐՈՅՑՔ

Երկար վէտեր ջրակոյտին յարձակումը կը ծանուցանէին, որ երկու մղոնի չափ հեռուէն իւր փրփրադէզ գլուխը կը տատանէր։ Քառորդի մը չափ աւելց տարերաց ամենէն ահաւորին դէմ բացուած այս բուռն պայքար։ Ուղեւորք չէին կրցած հաշուել իրենց առած ճանրան, բայց իրենց արշաւին արագութեան նայելով, մեծ պարտէր լինիլ։ Սակայն ձիերը, մինչեւ ցլանի ընկրուզեալ, սաստիկ դժուարութեամբ կը յառաջանային։ Կէնարվան, Բանանէլ, Աւսթին, ամենն ալ յոյսերնին կտրեցին, եւ զլրենք ծովու մէջ անօգնական լքեալ տարաբաղդներու սարսափելի մահուան դատապարտեալ հաւատացան։ Իրենց ձիերուն ոտքն ոչ եւս կը կրնէր գետնին վրայ, և վեց ոտնաչափ ջուր բաւական էր զանոնք խեղդելու։ Աւելորդ է նկարագրել այդ ուժգին մարդոց դառնակոսիոյ ակնկալած մեծագոյն ծառայութիւնը կը մատուցանէ նմա։ Թայմս սապէս կը վերջացնէ այս խնդրոյ վրայ յօդուած մը։

«Թէեւ Աւստրիա Գերմանիոյ օրինակին հետեւուած և չէզոքութեան յորդոր կարդացած է Բ. Դրան, կը դիտուի Վիէննայի մէջ թէ այսու խաղաղութեան պահպանման յոյսերն աւելցած չեն։ Թուրքիա աներկիւղ չի կրնար տեսնել ռուս զօրաց համախմբումն ի Կաւկասիա, և Ասիոյ կողմէ ամրացնելով իւր դիրքերը, հարկաւոր զգուշութիւն մը միայն ի գործ կը դնէ։ Թուրքիա գիտէ նաեւ թէ Դարդանէլի փակումն, որ իրմէ կը պահանջուի որպէս չէզոք տերութենէ, իրօք նշանաւորագոյն ծառայութիւնն է զոր Թուրքիա կարենայ մատուցանել Ռուսիոյ։ Ադմ Պալքանեան խռովութեանց առաջքը չառնուիր, և Թուրքիոյ բնաւ երախտապարտ չի մնար իւր օսերիմ դրացի (Ռուսիա)։ Եթէ ստոյգ է թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է օսմ. զօրք զրկելու Յափրիկէ, . . . կը հետեւի թէ Բ. Դուռն իւր պատականութեանց ու շահուց համաձայն չի գտներ անպատճառ նեղուցները փակել Անգլիոյ դէմ։ Եթէ Կեդրոնական Եւրոպիոյ տերութիւնք կը փափաքին սահմանափակել կամ արգիլել պատերազմը, տարբեր միջոցներ պարտին ընտրել, որովք Անգլիա չզրկուի իւր կենսական շահեր պաշտպանելու կարողութենէն, ինչպէս կը զրկուի նեղուցներուն փակմամբ։ Անգլիոյ դէմ ինչ որ ալ ըսուի, Ռուսիոյ նկատմամբ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ բարեկամութիւնը կարծուածէն աւելի պղատոնական բան մը լինել կը թուի։ Վիէննայի և Պերլինի մէջ շատ բաներ կ'ըսուին «հզօր դրացւոյ մը» հետ բարեկամական յարաբերութիւններ պահելու պէտքին վրայ։ Իրողութիւնն այն է սակայն թէ մի և նոյն հզօր դրացւոյ գոյութիւնն Աւստրիոյ, և Գերմանիոյ վրայ հարկ կը դնէ ահագին սպառազինութիւններ պահելու մշտապէս։ Անգլիա որչափ ալ մեկուսացեալ կարծուի, հզօր հակակշիռ մ'է, Եւրոպիոյ միա՛կ հակակշիռն է ա՛նպիսի տերութեան մը (Ռուսիոյ) դէմ, որ պատեհ առթին միայն կը սպասէ իւր մերձաւոր դրացւոց (Աւստրիոյ Գերմանիոյ և Թուրքիոյ) հետ վարուելու ա՛նպիսի մանուածապատ ու խարէական եղանակաւ մը, որով հիմա կը վարուի մեզ հետ։»

—Բեդրսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թայմս թէ Օռէսայէ երկու զօրաբաժինք կ'երթան Կաւկասիա, ուր պիտի յաջորդեն այն զօրաց որք Կեդր. Ասիա կը զրկուին։

—Բեդրսպուրկի պաշտօնական թերթը կը հրատարակէ. «Բոմարոֆ զօրավարին Թաշ-Բէ-փրիւճ ապրիլ 7 թուով հեռագրոյն նայելով, ափղան զօրաց մնացորդը փախաւ Հերատ։ Ափղանաց կողուսան իսկզբան ծանուցուածէն շատ աւելի է։ Շատ մը Ափղանք ցուրտէն և անօթութենէն կուրան։ Տան երկու օրէ ի վեր սաստիկ ձիւն և անձրեւ կը տեղան։ Ի Պալա-Մուրղաբ Լրմատէն զօրավարին թողած բանակատը հրոյ ճարակ եղաւ։ Ափղանաց կողմէ։ Սարիդ (գող, աւազակ) անուանեալ Թիւրքմէնը կը հալածեն ուղտեր, որք զինուորական մթերք և պաշար կը տանէին Անգլիացւոց։ Անիշխանութիւն չպատճառելու համար, ռուսական առաջամանակեայ վարչութիւն մը կը կազմուի Բէնչտէհի մէջ։ Ռուս զօրագունդը պիտի մնայ Թաշ-Բէ-փրիւճի մէջ, որովհետեւ առայժմ աւելի յառաջ խաղալու պատճառ չկայ։»

—Տիֆլիսէ կը հեռագրուի. «Կաւկասիոյ կուսակալ Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆ իշխանը Տիֆլիսէ մեկնեցաւ՝ Պագուի ճամբով Տաղստան և Կաւկասիոյ այլ կողմեր թողու։ Իւր նպատակ է տեղւոյն վրայ ի գործ դնել այն միջոցներ որք հարկաւոր են Զէպպատի և Լէնքէրանի գաւառները պաշտպանելու հրոսախմբոց ասպատակութեան դէմ։ Իշխան զօրավարն աչքէ պիտի անցուցնէ նաև Տաղստանի զօրքերն և Բեդրովսքի նաւահանգիստն, երկաթուղւոյ մը շինութեան առթիւ, որով կ'ուզուի հաղորդակցութեան մէջ դնել զԲեդրովսք Վլատի-Կաւկասի հետ։» Թայմս կ'ըսէ թէ Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆ իշխանն, որ գերագոյն իշխանութիւն ունի Կաւկասեան լերանց երկու կողմերուն վրայ հաւասարապէս, Պագուի դնացած է՝ «Կեդր. Ասիոյ զինուորական պատրաստութեանց վրայ անձամբ հսկելու»։

—Լորտ Տրֆրին, Ռավալ Բինտիէ վերադառնալով ի Լահոռ, բանախօսութեան մը մէջ ըսաւ.

«Կարեւոր տեսակցութիւն մ'ունեցայ Էմիրին հետ, որոյ բարեկամութիւնը յարձակում մը տեղի ունեցած է առանց բանաւոր շարժառիթի։ Մեծ գոհունակութիւն կը զգամ տեսնելով Հնդկաստանի իշխաններն և ժողովուրդն որք միահամուռ կուգան շարուիլ Մեծին Բրիտանիոյ դրօշին շուրջ, մեծ հեռաւորութիւններէ գալով մինչեւ Ռավալ Բինտի։ Տակաւին անկարելի է ըսել թէ ի՞նչպէս պիտի վերջանայ արդի տագնապը։ բայց ապահով եղիք որ եթէ պատերազմ ծագի՝ կառավարութեան փափաքանաց հակառակ պիտի լինի, որ յոյժ լրջօրէն ջանքեր կ'ընէ այդպիսի տխուր եղելի մը առաջքն առնելու, և իւր կողմէ կը բրառնէ յոյժ չափաւոր և հաշտարար ընթացք մը։»

—Լորտ Ուոլզլի զօրավարն Ափրիկէի եղերքէն Լոնտոն հանչուած է՝ Հնդկաստան զօրք զրկուելուն առթիւ։

—Պոմբայի Էմիրը կը պատրաստուի փակել իւր սահմանները, երբ պատերազմ ծագի, և դադրեցնել առեւտրական ամեն հաղորդակցութիւն ընդ մէջ Ափղանաց և Ռուսաստանայ։ Այս միջոցը ձեռք կ'առնուին Ռուսիոյ դրդմամբ։

—Թայմսին Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 14 թուով. «Թուրքերն ուշադրութիւն կը դարձնեն Հայաստանի սահմանագլխոյ վրայ։ Մեծ քանակութեամբ զինուորական մթերք, դաշտային թնդանօթ և ռազմանիւթ այս օրերս զրկուեցան Տրապիզոն, և մարէշալ Մուխթար փաշա և մարէշալ Հաքի փաշա Կարին զրկուեցան՝ զօրքերն աչքէ անցուցնելու և բերդերն ամրացնելու։»

—Բեդրսպուրկէ ապրիլ 13 թուով կը հեռագրուի առ Թայմս. Ամատ զօրաւոր կարծիք կայ թէ Նորանոր կռիւներ պիտի լսուին՝ շատ չանցած՝ ռուսոյ-ափղան սահմանագլխին։ Ափղանք պարտութեան հանդուրժող ժողովուրդ մը չեն, և մինչեւ որ բոլորովին չջախջախին, ետ չեն կենար վրէժ լուծելու ձեռնարկէն։ Միւս կողմէ, Ռուսիա իսօք տուած է միայն յառաջ չխաղալու, և որոշապէս յայտարարած է թէ պիտի զարնէ Ափղաններն եթէ անոնք թշնամական ո՛և է շարժումներն։ Ռուսիա չի սիրեր իսկ թէ մտադիր է Ափղանստան արշաւել եթէ Ափղանք պարտաւորեն զինք։ Հեռագիրն որ կը ծանուցանէր թէ Ապտ-իւր-Բահման չուզեր երաշխաւոր լինիլ մեր (անգլիական) զօրաց Ափղանստանայ մէջ ապահովութեան համար, ատ ի Բեդրսպուրկ բարձրագոյն ակմոց մէջ մեծ զուարճութիւն պատճառեց. զի բոլորովին կը հաստատէր թէ անտեղի է վատահիլ Ափղանաց ո՛և է կեղծիս, և թէ ափղանեան գաղտնակցութիւնը վտանգալից է Անգլիոյ համար։

—Պրանդրոթի թղթակցին մէկ նոր հեռագրոյն նայելով, թէեւ ռուսոյ-ափղան ճակատամարտը մէկ ժամ միայն տեւեր է, Ափղանաց կորուստն եղեր է 900 հոգի։

—Ռուս կառավարութիւնս սրբազան պատերազմիկ շոգենաւեր զրկեր է ե գիպտական ջուրերն, հրահանգ տալով անոնց՝ խրիլ Սուէզի ջրանցին մէջ, երբ անգլոյ-ռուս պատերազմն հրատարակուի, ջրանցէն անգլիական մարտանաւուց և վաճառարարաձ նաւուց անցուդարձն արգիլելու համար։ —Անգլիոյ Արմատ Նեվէ Կոլէ նաւային և զինուորական պաշտօնական թերթը կ'ըսէ թէ, թէպէտ Ռուսիա նաւային տերութիւն մը չէ, բայց եթէ իւր պատերազմիկ և վաճառական նաւերը լաւ գործածէ, պատերազմի ատեն շատ զգալի վնաս կրնայ տալ անգլիական վաճառականութեան։

—Լորտ Տրֆրին Ափղանստանայ Էմիրէն բաժնուելու միջոցին նորա կուրծքը կախեց «Հնդկաստանի Աստեղ» մեծ խաչն։ Էմիրն, անգլիացի սպայից ուղեկցելով իւր խօսք, ըսաւ թէ ի Ռավալ-Բինտի իւր բնակութեան միջոցին իրեն ամենէն աւելի հաճոյք պատճառեց անգլօ-հնդիկ բանակին տեսութիւնն։ Յոյս յայտնեց նաեւ թէ Անգլիոյ և Ափղանստանայ միջեւ բարեկամութիւնը մշտատեւ պիտի լինի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԲՈԼՈՆԻԱ

Լեմպերկէ կը հեռագրուի ապրիլ 14 թուով. Հրաման տրուեցաւ Բոլոնիոյ, Բռատոլիոյ և Ուքրէնի իշխանութեանց՝ գրաւելու անհատից քով գտնուած բոլոր զէնքերը։ Բոլոնացի մեծ կալուածատէրք օրք զէնք պահելու յատուկ արտօնագիր ունին, պարտաւոր են գրքով յայտնել իրենց ձեռք գտնուած զինուց տեսակն և քանակութիւնն։ Այս տնօրինութիւնք որոշուած են ի նախատեսութիւն ապստամբութեան մը, զոր անգլիացի գործակալք պիտի աշխատին եղեր յարուցանել ի Բոլոնիա, անգլոյ-ռուս պատերազմին ատեն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԿԱԻԿԱՍԻԱ

Վիէննայէ ապրիլ 15 թուով առ Թայմս ուղղեալ

լինի, մեծ խռովութենէ մը վախնալու տեղի չկայ։

Ի վերջոյ, Թէրէքի կառավարին Ստաւրապոլի կառավարչին համակարծիք է։ Նը պահանջէ որ իսլամ զօրագունդք քրիստոնեայ զօրագունդերէն տարբեր մարմիններ կազմեն և տարբեր հագուստ հագնին։ Լոկ զրոյց մը թէ իսլամ զինուորք Անհաւատներուն (ԲոՒՖէրներուն) հետ նոյն համազգեստը պիտի կրեն և նոյն պնակէն պիտի ուտեն՝ բաղաց գաղթելուն պատճառ եղաւ վերջին պատերազմէն յետոյ։ Եթէ նոյն առաջարկ կրկնուի, երկրին համայն արու բնակիչք մէկ մարդու պէս ոտքի կ'ելնեն կառավարութեան դէմ, որ մեծ ոյժ մը գործածել կը պարտաւորի՝ շարժումը նուաճելու համար։

ՊԱԹՈՒՄ. Պաթումէ եկող անգլ. շոգենաւու մը նաւապետն իմացուցած է Թիֆլի Թղթակցին ի Կ. Պոլիս՝ թէ զինուորական յոյժ գործօն պատրաստութիւնք կը կատարուին հոն։ Պաթումլի է զինուորներով, և յայտնի կ'երեւի թէ Ռուսք մեծ ոյժ մ'ունին մօտակայներն, ի հարկին անգլ յարձակման մը դէմ պաշտպանելու համար Բոգի–Տփղիսի երկաթուղին։ Երկու մեծ փոխադրանաւեր զինուորական մթերք և ռազմանիւթ կը հանէին ի Պաթում, և ցամաքին վրայ շատ մը գործաւորք և զինուորք մարկոյներ կը շինէին Պաթումի ետեւ գտնուող բարձրութեանց վրայ։ Թուրքաց ժամանակէն անկատար մնացած ծովեզերեայ ամրութիւնք Ռուսաց ձեռամբ ամրողջացած են արդէն, և զանոնք սպառազինել սահմանուած թնդանօթք պատրաստ են, այնպէս որ Պաթումի անպաշտպան նաւահանգիստը մի քանի ժամէն կրնայ փոխուիլ ծովային զօրաւոր բերդաքաղաքի մը։

ՆԱՒԱՊԵՏԻ ԻՐԵՒԱՆՆ. Անգլիոյ դահաժառանգ իշխանը լաւ ընդունելութիւն չգտաւ Իզմանիոյ Քորք և Լիմերիք գաւառային քաղաքաց մէջ, ուր Բառնէլեան ազգասէր հուսկացութիւնը մեծամասնութիւն կը կազմէ։ Ժողովուրդը պաղ ընդունելութիւն ըրաւ, և սուլեց զանոնք որ ծափահարութեամբ կ'ուզէին ընդունել դահաժառանդ իշխանն։ Ազգասէր ամբոխն հնչեցուց «Տէր կեցո՛ զԻռլանտա» երգն և նմանօրինակ ազգային երգանակներ։

ԵԳԻՊՏՈՍ. ՊոՒՖոՒ Էֆէնդին ֆրանսերէն թերթի տպարանին անգլոյ–եգիպտական ոստիկանութեան ձեռամբ փակումն և հետեւապէս լրագրոյն խափանումը ծանր խնդիր մը յարուցած է ֆրանսական և եգիպտական կառավարութեանց միջեւ։ ՊոՒՖոՒ անարգական և դրգռիչ լեզուով կը հարուածէր Անգլիացիներն և Եգիպտոսի այժմեան անգլոյ–եգիպտական վարչութիւնը։ Ժողովուրդը կը գրգռէր այդ վարչութեան դէմ, և ամեն օր անգլիական պարուութեանց և աղեւոց մոռացածին պատմութիւններ կը հրատարակէր։ Անցեալ տարի անգամ մը դադրեցաւ կառավարութեան հրամանաւ։ բայց Ֆրանսա, Բելգիոյ–Լանդոնը զորութեամբ միջամտելով, բացաւ թերթն։ Ակնկ ի վեր նորա հրատարակութիւնը աւելի վնասաբեր հանգամանք մը ստացաւ, և վերջերս Անգլիոյ խորհրդով Նուպար փաշա խրատեց թերթն ալ, տպարանն ալ։ Հիմա Ֆրանսա կը բողոքէ, յայտարարելով թէ ֆրանսերէնը բռնաբարուած են, քանի որ Եգիպտական ոստիկանութիւնը բռնի մտած է Ֆրանսացւոյ մը շէնքին մէջ։ Նուպար փաշա որոշած է հրաժարիլ քան թէ տեղի տալ այս խնդրոյ մէջ։ Անգլիա Եգիպտական կառավարութեան ընթացքը կը պաշտպանէ բնականապէս։ Պ. Ֆրէսինէ ծանուցագիր մը ղրկած է Թիւլիին կառավարութեան։ Տեսնենք ի՛նչ ելք կը ստանայ գործը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն գումարեցաւ երէկ ի Դալաթիա, ընդ առենապետութեամբ Դեր. Սիմէոն եպիսկոպոսի Սէֆէրեան, և յետ քանի մ'ամսուան խնդրոյ կարգադրութեան, հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

1.—Որոշուեցաւ որ ժողովականք ամբողջովին երկու շաբթի առաւօտ ժամը 11ին պատրաստ գտնուին ի Պատրիարքարան, նորընտիր Ս. Պատրիարք Հօր ընդառաջ երթալու համար։

2.—Դուրս չէջմէի Տ. Սուքիաս և Տ. Փիլիպոս քահանայք, հակառակ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ օրինաց, վատակենցաղ անձի մը թաղման հանդէսը կատարած լինելով, միամեայ փիլոնպրկութեամբ ապաշխարանաց ենթարկեցան։

3.—Սիւնեաց Տ. Յակոբ՝ խնդրած էր որ ցգալուստ Ս. Պատրիարք Հօր պատսպարան մը տրուի իրեն ի բնակութիւն։ Ժողովը նկատելով որ յիշեալանձը վարդապետութենէ լուծեալ լինելով Գէորգ Դ. Կաթողիկոսէն, տակաւին Էջմիածնի կ'ստորագրէ, պատասխանեց թէ պէտք է վարդապետութեան վիճական մը և Սինոդին կողմէ ներողութեան գիր մը ներկայացնէ։

4.—Ժողովը նկատողութեան առնելով Պոլսոյ առաջնորդական Տեղապահ Նաճարեան Փիլիպոս եպիսկոպոսի ամբաստանագիրն ընդդէմ տեղւոյն Մեսրոպ քահանային, որոշեց այս մասին հարկ եղած տեղեկութիւնք պահանջել Պաղտատէն։

5.—Բերայի մէջ ապօրինի թաղման հանդէս մը կատարուած լինելով ի ձեռն Մայր եկեղեցւոյ քահանայից, յանձնարարեց պատրիարքական Տեղապահ Հօր որպէս զի քննութիւն մը կատարէ այս մասին։

Կրօնական ժողովը բանի մը կարեւոր խնդրոց կարգադրութիւնը վերապահեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ գումարելի նիստերուն։

Նորընտիր Սրբազան Պատրիարք Հօր հանդիսաւոր ընդունելութեան կարգադիր ծանձնաժողովը չկրցաւ գումարիլ երէկ, անդամոց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ, և հրաւիրուած է վաղը գումարիլ Բազքական ժողովոյ հետ։

Պատրիարքական Տեղապահ Դեր. Հայրն այս առաւօտ Օրթագիւղ գնաց, Բազ. ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Սիմոն պէյի հետ խորհրդակցութիւն մը ընելու համար, ի մասին Ս. Պատրիարք Հօր ընդունելութեան նախապատրաստութեանց։

Կարծէն կը դրեն մեզ։

Սրտառուչ արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ Զատկի առաւօտ Պատարագին մէջ։ Կովկասեան գաւառաց հայ վարժարաններու փոկումի լրագիրները գաւծած էին արդէն։ Պատուական ազգայնոց խումբ մը մնաղկ մը մանեղէն նուիրելով եկեղեցւոյ, խնդրեր էին որ Տէր ողորմ մը քսուի առաւաւծային այցելութիւնն հայցելու այդ գեղեցիկ արկածին համար։ Ըստ այսմ, առաջնորդական փոխանորդ Տ. Գրիգոր Հայրն ազգու եւ սրտաճմլիկ կերպով ծանուցում մը ըրաւ, և ընդարձակ եկեղեցւոյն մէջ խմբուած բազմութիւն, որ եօթ ութ հազարէն պակաս չէր, ցերմեռանդն ոգւով և ծունկի վրայ գալով, սրտեռանդն ըղձիւք և միաձայն հեկեկանօք երեցս և չորիցս կրկնեց Տէր ողորմ հառաչանքը։ Ո՛չ անայլայլակ սիրտ մը մնաց և ո՛չ լուռ շրթունք մը, և շատերուն աչուքներն ալ անթաց չմնացին։ Իրաւ որ ազեկը տուր տեսարան մի էր ժողովրդեան սրտին ցաւը։

«Ռուսական ընդհանուր հիւպատոս զօրագլուխ Տէնեֆ, Զատկին գիշերն ծունց եկեղեցւոյ արարողութիւնն աւարտելէն յետոյ, բոլոր իւր քարտուղարներով և հետեւորդներով մեր եկեղեցին եկաւ, եւ բուսական ժամանակ եկեղեցական պաշտամանց ներկայ գտնուեցաւ։ Այլ Տէր ողորմէն յառաջ եկեղեցիէն մեկնած էր։

Այս կիրակի օր Սամաթիոյ Նունեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ Սահ. Սանուց ընկերութեան կողմէ կազմուորեալ նուագահանդէսն, ինքպատ թագին ազգային վարժարանաց, ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ. Մանիկոնեան Միքայէլ էֆէնտիի և առաջնորդութեամբ Ա. Մերճան էֆէնտիի։ Դպրոցի սրահը՝ ճակատն ունենալով Վեհ. Սուլթանին պատկերը, զարդարուած էր պարզ այլ վայելուչ կերպիւ։ Երկու սեռէ երեք հարիւրէ աւելի պատուաւոր ազգայինք փութացած էին ներկայ գտնուիլ, յորս գրեթէ աւելորդաբար կը նշմարուէին Սամաթիոյ վարժարանին հին և նոր սանունք։

Նուագածուաց խումբն՝ նախապէս հրատարակեալ յայտագրին համեմատ, նուագեցին ընտիր կտորներ յորս մասնաւորապէս Մերճան էֆէնտիի հեղինակած «Մաքլ Իդպալէն»ն ցերմ ծափահարութեամբ եղիցս կրկնուեցաւ։

Նուագերգութիւնք քանիցս ընդհատուեցան պարագային յարմար քանի մը ճառախօսութիւններով։ Հանդէսը վերջացաւ ամենայն կանոնաւորութեամբ, և հանդիսականք մեկնեցան գոհութեամբ, քաղցր յիշատակ մը կրելով կրթական այս գեղեցիկ հանդէսէն։

Վասպուրականի զիւղերու ազգայինք ինքնօգնութեան գեղեցիկ օրինակներ կուտան մերթ ընդ մերթ։ Ա.յսպէս հրատարակած էինք արդէն թէ Խարպէնիսի ազգայինք նոր ուղղեցիկ չէնք մը կառուցած են իրենց վարժարանին համար զոր Միացեալ ընկերութիւնք կը կառավարեն, ծախիւք Մեծ. Պ. Սանասարեանցի։ Յիշեալ դիւղացիք վերջերս նոր դասեղաններ ալ շինած են իրենց վարժարանին համար։

Ալիւրի ազգայինք ևս 80–100 աշակերտաց բաւելու չափ դասեղաններ շինած են, չնորհիւ Ղանից Միացեալ Ընկերութեանց ընդհ. տեսչի օգնական Նաթանեան Մարկոս էֆէնտիի, որ ձմեռը Վասպուրականի մէջ անցուցմօտէն հսկելու համար։

Նէվյոր Աֆոդէնէ երկու շաբաթ առաջ կը հաղորդէր թէ՝ Երեւանայ ընդհանուր դատախազ Ֆրէյդանդ Տփղիսեկած է։ Այս գալուստ հաւանաբար Երեւանի խնդրոյն կը վերաբերի։ Նոյն թերթի իւր վերջին համարներէն միոյն մէջ հետեւեալը կը հաղորդէ.

«Կը լսենք թէ շուտով Էրզրումէն ոստիկանապետ Նաճանէյին դատարանէ դէպ։»

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Բուսէլի Պէյլէրպէյլիութեան ատենեան տրուեցաւ Եօզղատի կառավարիչ Բէշատ փաշայի։

Միթէմայիի ատենեան՝ Տրապիզոնի գաւառին Էվգաֆի հաշուակալ Նիմէթուլլահ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան՝ Արեւելեան Բուսէլիի կառավարութեան խորհրդական և ներքին գործոց տնօրէն Նաչօֆ էֆէնտիի։

Ցուցեալ կ'իմանամք թէ Կայսերական անձնական Գանձուն նախարար Վսեմ. Քաղաքեան Յակոբ փաշա չորս օրէ ի վեր հիւանդ լինելով, պաշտօնատեղին չերթար։

Արտաքին գործոց նախարարութիւնն այսօր վաղը կը պատատիանէ այն ծանուցագրոյ զորս մեծ տերութեանց դեսպանք անցեալ շաբթու մատուցին Բ. Դրան։

Վեհ. Սուլթանին արտասովոր պատուիրակ Վէլի Բիզա փաշա երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս վերադարձաւ Պէրլինէն։

Կայս. կառավարութիւնը կարեւոր տնօրինութիւն մ'ըրած է այս օրերս, որ մեծ դիւրութիւն կ'ընծայէ մայրաքաղաքէս մեկնող օսմանեան հպատակ ուղեւորաց։

Ցայտնի է թէ այդ ուղեւորք մինչեւ ցարդ Ոստիկանութեան Դռնէն կ'ստանային իրենց ՆոՒՖոՒ Բէղէրէօն։ Ըստ վերջին տնօրինութեան, որ գործադրութեան սկսաւ երեկուընէ ի վեր, բոլոր ուղեւորք այսուհետեւ Դալաթիոյ մաքսատան մէջ կարգեալ յատուկ Դիւանի մը ներկայանալով ցոյց պիտի տան իրենց Հաֆիզէն և պահանջուած ձեւակերպութիւնները կատարելէ յետոյ, ստանան իրենց ՆոՒՖոՒ Բէղէրէօն կամ անցագիրն։

Այս աւուր թէրճիմանը Հաֆէզէֆ «Տպագրական Դրաքնութիւն» խմբագրին ներքեւ խիստ յօդուած մը գրած է տպագրական վերատեսուչ Մէհմէտ էֆէնտիի դէմ։ Թուրք լրագիրը կը պատմէ թէ իւր խմբագիրք երէկ տպարանն մեկնելէ յետոյ Մէհմէտ էֆէնտի տպարան երթալով որբագրած է խմբագրական յօդուած մը որ գրուած է եղեր Պարսյի դիրքին կարեւորութեան վրայ։

Հաֆէզէֆ կը յաբէ թէ ո՛չ իւր խմբագրապետն և ո՛չ ալ իւր լրագիրը տպագրական տեսչութեան կարծեաց թարգման չին և թէ իրենք լաւ գիտեն այն խնդիրներ որք արդիլուած են լրագրական տպարիդին վրայ։

Բէյիի ընկերութիւնը Տրապիզոնի ճիւղին տնօրէն կարգած է Եսայեան Մեծ. Թովմաս էֆէնտին՝ որ այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս իւր պաշտօնի գլուխն անցնելու համար։

Եսայեան էֆէնտի ծանօթ լինելով արդէն իւր հմտութեամբն ու գործունէութեամբ, տարակոյս չունինք թէ մեծապէս օգտակար պիտի լինի Բէյիի Ընկերութեան որ լաւ ընտրութիւն մը կատարած է յանձին նորա։

Թէրճիմանը Հաղիգաթ բերկրութեամբ կը ծանուցանէ թէ Վեհ Սուլթանին հրամանաւ, կենդանարանական Պարտէզ մը պիտի հաստատուի Նիշան Թաշիի կողմը, Բարձ. Մեծ–Եպարքոսի ապարանքին և զինուորական վարժարանին միջեւ գտնուած գեղեցիկ հովտին մէջ, ուր տարբեր էլիմաներէ պիտի բերուին այն ամեն կենդանիք, որք բնական գիտութեանց կենդանաբանական ճիւղին կը պատկանին։

Այս կենդանաբանական պարտէզը բաց պիտի լինի հասարակութեան։ Եւրոպայէն մասնագէտ կենդանաբաններ պիտի բերուին։ Այդ պարտէզի անօրէնութիւնն յանձնուած է Էպուզղիա Թէվֆիգ պէյի։

Պէլկրատի անգլիական դեսպան Պ. Միսնէյ Լ.ք.ք իւր նոր պաշտօնատեղին՝ Բիօ–Եանէյրօ փոխադրուած լինելով անգլիական կառավարութիւնք խնդրեր է Պ. Ուլիանէֆէն՝ որ Պէլկրատի դեսպան անուանուած է՝ իւր նոր պաշտօնատեղին երթալ։

Եւ որովհետեւ ափղանեան սահմանագլխոյ գծման մասին Անգլիոյ և Ռուսիոյ բանակցութիւնք վերջնական եղլի մը յանգելու համար, տակաւին ժամանակի պէտք կայ, և ըստ այսմ Սրբ Լուսաւոր Թորոնոն քանի մ'ամիս եւս պիտի մնայ ի Բէրդսպուրկ, հետեւարար Լորտ Կրանվիլ խնդրած է Պուքրէշի անգլիական դեսպան Պ. Արթիւր Ուայթէն որպէս զի Կ. Պոլսոյ դեսպանատան գործերը վարէ ցգալուստ Սբր Թորնոնի։ Պ. Ուայթ մայրաքաղաքս կ'սպասուի յառաջիկայ հինգշաբթի։

Զինուորական ակմբոց մէջ տարածուած զրոյցիմբ նայելով թնդանօթաձիգ զօրաց հրամանատար Ալի փաշա զինուորական յատուկ պաշտօնով մը Պաղտատ պիտի զրկուի։

Պէնկադիի կուսակալ Մուսա Բեհազիմ փաշա Կ. Պոլիս պիտի կանչուի ի մօտոյ, և կ'ըսուի թէ Կայսերական կառավարութիւնն աւելի կարեւորագոյն գաւառի մը կուսակալութիւնը պիտի յանձնէ նմա։

Մ.ռ.ոոոլ կը հերքէ Նէսլիշահի տուած այն լուրը թէ Արեւելեան Բուսէլիի կուսակալ Կավրիէլ փաշա Կ. Պոլիս պիտի գայ։

Սամսէն առնուած լրոց նայելով, Կղզւոյն գաւառական ժողովոյ վերջին ընդարութիւնը կուսակալ Ատոսիէնս փաշայի թշնամաց նպաստաւոր եղած լինելով, այս վերջինն դէմ տածուած յուզումն սաստկացեր է և կը կարծուի թէ ժողովոյ յատաջիկայ նստաշրջանին մէջ կառավարութիւնը փոքրամասնութիւն պիտի ունենայ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան գլխաւորներն այնքան ապահով կ'երեւին իրենց կարծեաց վրայ, որ որոշած են առաջարկել ժողովոյն որպէս զի երկու յանձնաժողով կազմուի, որոց մին Կ. Պոլիս գայ կուսակալին պաշտօնակատարութիւնը խնդրելու համար, և միւսը Կղզւոյն վարչական գործերը վարէ, ցտնօրինս թիւն Կայսերական կառավարութեան։ Ատոսիէնս փաշայի պաշտօնակատարութիւնը խնդրող հանրագրերը պատճառաբանեալ պիտի լինի, և բնակչաց երեւելիներէն ստորագրեալ։

Նէսլիշահ լինչ լինչ տեղեկութիւններ հաղորդելով Շուէտ Նորվէկիոյ Թագաւորին կողմէ նուիրեալ պատուանշանաց վրայ, հետեւեալ կերպիւ կը խօսի Բեռնոյն Ասպրի պատուանշանին վրայ, զոր ինչպէս ծանուցած ենք, Նորին Վեհափառութիւնն ընծայեց Վսեմ. Յակոբ փաշային։

«Ցայտնի չէ թէ Բեւեռային Աստղի պատուանշանն ե՞րբ և ո՞ր թագաւորի ձեռամբ հաստատուած է։ սա միայն գիտենք որ սոյն պատուանշանի վերաբերեալ օրէնքն հրատարակուած է 1848 թուականին Փրէտերիք Առաջնոյն ձեռամբ։ Այդ պատուանշանին վրայ գրուած է Լատին տառերով Ասպրն անունն։ Այս պատուանշանն երեք կարգի բաժնուած է, և ժապաւէնն է թիխագոյն։

Աւստրիոյ Կայսեր եղբօրորդի Ֆրանծ արշիդուքսն, որոյ Զմիւռնիոյ գաւառին ներսերն ուղեւորելը ծանուցինք երէկ, երեքշաբթի օրը Սարայբուրնէն մեկներ է Հերապոլիս երթալու համար։ Արքայազուն ուղեւորն մէկ օր մը մնալէ յետոյ այդ տեղն՝ ուր կարեւոր հնութիւնք կան, Ալաշէհիր անցեր և հինգշաբթի իրիկուն Զմիւռնիա վերադարձեր է։

Արշիդուքսն ուրբաթ օր ճանապարհ է Տիբիզի և Պէրլամա երթալու համար։

Նուէմի Թագուհին Պրաք պէյի գեղատեսիլ տունը վարձած է ի Մեծ Կղզի, Շարլ իշխանին բնակութեան համար։ Ըսխոք արդէն թէ իշխանը՝ բժշկաց խորհրդով, Մեծ Կղզի պիտի երթայ օգափոխութեան համար։

Շարտարէն առնուած լրոց նայելով, երկու իտալացի երկրաչափք այդ քաղաքն հասեր են՝ Բրիդրէնեէն մինչեւ Այի Եանիի նաւահանգիստն երկաթուղոյ գծի մը նախապատրաստական աշխատութեանց ձեռնարկելու համար։

Սատանէթ կը ծանուցանէ թէ ծովային նախարար Հասան փաշա հարկ եղած հրահանգը տուեր է Մախսուսէի Ընկերութեան, որպէս զի Նէ–ՇԷԲէյեի նման աժան շոգենաւ մը դնէ Լանտրայէն։ Այդ շոգենաւ կղզիներու երթեւեկութեան պիտի յատկացուի։

Օսմանեան Կայսերական Պանքան երաշխաւորած լինելով այս շոգենաւի վճարումն, որ 14,000 անգլիական ոսկի կ'արժէ, հարկ եղած պայմանագիրք ստորագրուած են Մախսուսէի Ընկերութիւնն իւր օրական հասոյթներէն մաս առ մաս Օսմանեան Կայսերական Պանքային պիտի հատուցանէ այդ գումարը։

Առեւտրական և երկրագործական նախարարութիւնն յատուկ պաշտօնագրով մը հրահանգ տուած է Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին, որպէս զի տասն երեք վաճառականներ ընտրէ, որք իբր պատուական անդամ ներկայ գտնուին մայրաքաղաքիս առեւտրական դատարանաց նիստերուն։

Փիլիպէի Մ–ՐՒՒ լրագիրը կ'իմանայ թէ Արեւելեան Բուսէլիի կուսակալութիւնք մտադիր է խնդրել Բ. Դրնէն որպէս զի հաճի վաւերացնել գաւառական Պանքայի մը հաստատութեան ծրագիրն։

Լոյտի ընկերութեան գլխաւոր պաշտօնատարներէն Պ. Լայթկէպ նախընթաց օրը մեռաւ։

Վիճակագրական նորագոյն տեղեկութեան մը նայելով, ներկայ տարւոյ սկիզբն, Փիլիպէի բնակչաց թիւն էր 32,834, որոց 17,895ն այր և 14,939ը կին։

Վերջերս հրատարակեալ խտիվական հրամանագրի մը համաձայն, բոլոր արու եգիպտացիք, 18էն 23 տարեկան, առանց կրօնի կամ ոստիճանի խտրութեան, զինուորական ծառայութեան պիտի ենթարկին։ Այս հրամանագիր 42 յօդուած կը պարունակէ։ Իւրաքանչիւր անհատ պարտաւոր է առ նուազն երկու տարի և առ առաւելն չորս տարի ծառայել բանակին. ոստիկանք բանակի զօրականներէն պիտի ընտրուին։ Ծովային զօրաց, ոստիկանաց և ջրանկիր զօրաց ծառայութեան շրջանն որոշուած է 8 տարի։

Երկնց զինուորական ծառայութիւնը լրացնող անձինք պահեստի բանակը կանցնին, որ ի հարկին խտիվին կողմէ կրնայ կոչուիլ ի գործ։

Իզմիրի Բարանթինայի բժիշկ Տոքթոր ՔոՒՆոն առողջապահական խորհրդոյ կողմէ մայրաքաղաքս կոչուեցաւ, Սպանիոյ քոլերային պատճառաւ։ Ինքս նաեւ միջոցներուն աշխատելու համար։

Բ. Դուռն որոշած է Թուրքիոյ իւրաքանչիւր նահանգի և գաւառի մէջ յատուկ պաշտօնեայներ ղրկել, որք պաշտօն ունենան հանրային կրթութեան յատկացեալ տասանորդի տրոց գանձման և հաշուակալութեան հսկել։

Պուրկազէն (Արև. Բուսէլի) լուր կուգան թէ քաղաքին մեծաշարաւոտ յոյն վաճառական Պ. Թրէնիա ապրիլ 11ին լեռը տարուեր է աւարգակաց ձեռամբ որք 8000 օսմ. ոսկի կը պահանջեն իրր փրկանք, զայն ազատ թողլու համար։

Ռուսիոյ ծովեզերեայ քաղաքներէն այլեւայլ պարէններ առնլու համար երէկ առաւօտ 17 անգլիական շոգենաւեկան մայրաքաղաքիս նաւահանգիստն։

Այս օրերս Պոլբէքէրի մօտերն արիւնահեղ կռիւ մը տեղի ունեցեր է Բէյիի դէմերուն, խումբ մը ոստիկանաց և ծխախոտի երեք մաքսախոյսերու միջեւ։ Ոստիկանք և դէմերն իմանալով որ մաքսախոյսք քաղաքէն մէկ ժամ հեռու կիրճէ մը պիտի անցնին, կ'սպասեն անդ և երբ կը նշմարեն զանոնք, վրանին կը յարձակին ծխախոտի պարկերը դուռելու համար։ Մաքսախոյսներուն կողմէ բուռն ընդդիմութենէ մը վերջն, ոստիկանք և դէմերը կը հարկադրին կրակ ընել։ Բուռն ճակատամարտ մը տեղի կունենայ, տասնի չափ ոստիկանք կը վիրաւորուին, իսկ մաքսախոյսներու միայն պեռը կը վիրաւորուի, որ յաղթանդամ մարդ մ'էր։ Ասոր վրայ կռիւը կը վերջանայ և դէմերն երեք մաքսախոյսերը ձերբակալելով, կառավարական պաշտօնատունը կը տանին ուր կը յանձնեն ծխախոտներն ալ։

Եէմէնի լրագիրը կը պատմէ թէ Բաշմի գաւառակէն քանի մը արաբ վաճառականք վերջերս Հոտէյտայի Քէպաթ գաւառակին վաճառականաց հանդիպելով Սօուք Շապան կոչուած տեղը, ոչինչ պատճառով մը կռուի բռնուեր են և կանոնաւոր ճակատամարտ մը յեսոյ հինգ այր և մէկ կին սպաննուեր են։ Տեղական իշխանութիւնք անմիջապէս զօրք ղրկեր են կռուարարներն իրարմէ բաժնելու համար։

Պոլսոյ Ոհրագատ տաճանն իւր վճիռն արձակեց Պէյքոյի, Շիլէի և Գարթալի կողմերն ապատակող աւազակաց դատին մէջ։ Մէհմէտ Փէշիվան անուն աւազակն՝ որ փախստական է, մահուան դատապարտեցաւ, իսկ նորա ընկերները՝ Ապիշ, Թոսուն և Ահմէտ՝ հնգամեայ շղթայակալ բանտարկութեան դատապարտեցան։ Գողնթագոյց Ֆարիս երեք տարուան բանտարկութեան դատապարտեցաւ, իսկ Մուրատ, Սալիմ, Իսմայիլ, Ֆէրհատ և Մուսթաֆա անպարտ արձակեցան։

Անցեալ տարի Բերայի մէջ ձկնորս Մկրտիչ անուն ընկերն ասաններու նպատակաւ զայն ծարաւպէս վիրաւորող Ահմոն Աւետիսեան անուն անձն, որ դեռ չէ ձերբակալուած, պատժական օրինաց 180դ. յօդուածին համաձայն՝ ի բացակայութեան՝ երեք տարի բանտարկութեան և քաղաքային իրաւունքներէ մշնջենապէս զրկման դատապարտուեցաւ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Շարաթ գիշեր թէ. Թոնեայի սրահին մէջ Գերմանական Երաժշտական Ընկերութեան կողմէ տրուած նուագահանդէսին առթիւ, երաժշտասէր բարեկամ մը գեղեցիկ նկարագրութիւն մը ղրկած է մեզ, զոր տեղւոյ անձանձրութեան պատճառաւ չկրնալով հրատարակուիլ այսօր, վաղուան թուով պիտի հրատարակենք։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՈ ՀԱՎԱՍ

Բեղրսպուրկ, 14 ապրիլ

Քաղաքական լատատեղակ ակմբոց մէջ, բացորոշապէս կը հերքուի ռուս զօրաց յառաջխաղացութիւնն յԱսիա։

Մարտիա, 14 ապրիլ

Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, ներքին գործոց նախարարն, հնտախտի մասին հարցապնդման մը պատասխանելով, ըսաւ թէ անցեալ տարուան նման ապդու միջոցներ ձեռք առած է համաճարակ ախտին դէմ մարտնելու համար։ Հրաման տրուած է կղզիացնել վարակեալ քաղաքներն ու գիւղերն, և նշանակել կասկածելի դէպքերը։ Պատասխանելով նախկին նախարարի մը, որ վերջերս հաստատեալ առողջապահական շղթայից անմիջական ջնջումը կը պահանջէր, նախարարն յայտարարեց թէ որոշած է համաճարակ ախտին ծառայման դէմ կռուիլ իւր ձեռաց տակ ունեցած միջոցներով, առանց բռնաբարելու։ Սահմանադրութիւնն, և մանաւանդ անցեալ տարւոյ նման պահելով առողջապահական շղթաներն անդ ուր հարկաւոր ճանչուած են բժիշկներէ։

Հռոմ, 15 ապրիլ

Զրոյց կը պտրտի թէ անգլիական կառավարութիւնը կը բանակցի չոգենաւեալ Լաւարէ Լ ընկերութեան հետ, գնելու համար Ա.Ֆրիկէ չոգենաւ, որոյ պաշտօնը պիտի լինի Մալթայէ թնդանօթ փոխադրել։

Բեղրսպուրկ, 16 ապրիլ

Երկկի Բ.ԷՒԷՒՊ–ՐՒԷ Հերոյոս բացորոշապէս կը խօսի Բորթ–Համիլթընի (Բէլբար կղզի, Բորթպան արշիպէլագոս) Անգլիացւոց գրաւման վրայ, զոր կը նկատէ իրր կանխամտածեալ հարուած մ'ընդդէմ Ռուսիոյ, և որոյ մասին Ռուսիա բացատրութիւններ պիտի խնդրէ որպէս Գերմանիա և Ֆրանսա։ Ըստ ռուսոյ–գերման լրագրին, Բորթ–Համիլթընի գրաւումն ո՛չ միայն բարձրանալիք մ'է ընդդէմ Վլատիվոստոքի (գլխաւոր նաւահանգիստ Սիպէրիոյ, որ կը գտնուի չինական Մանջուրիոյ սահմանագլխին ծայրը, Ճարոնի ծովուն եզերաց վրայ), այլ նաեւ սկզբնաւորութիւն ծովային պաշարման մը, որ առաջուց զեկուցուած չլինելով, յայտնի ծովահիւթեան գործ մ'է, նպատակ ունենալով բաժնել Վլատիվոստոքը Իւսուրիէն։

Բեղրսպուրկի ռուս կարծին համաձայն է իւր պաշտօնակցի եղբայրութենէն, և խորհուրդ կուտայ գրաւել Լազարէվ նաւահանգիստը, Պրոթին ծովախորին վրայ (Հիւսիսային ծովեզերքը Քորէայի)։ Հէրոյոս կը խորհի թէ Ռուսիա պարտի գրաւել Զիլ չինամ կղզին (Նեղուցին մէջտեղ, ընդ մէջ Քորէայի և Ճարոնի հարաւակողմն), զոր քանի՝ չորս տարի առաջ Անգլիոյ թողուց։ Նոյնպէս Վրէֆա «Արեւելից Ճիպրոս»ը կը կոչէ զ'Որթ–Համիլթըն։

Վիէննա, 18 ապրիլ

Վիէննայի լրագիրք կ'ըսեն թէ Անգլասատանի մէջ ապստամբութիւն մը ծագեր է ընդդէմ Իմիրին։

Վիէննա, 17 ապրիլ

Բեղրսպուրկէ Նայէ Ֆրայէ Բրէսի ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զարն, որ ցարդ հակառակ էր պատերազմին, միտքը փոխեր է, որովհետեւ հաստատեր են իրեն թէ Անգլիացիք կը գրգռեն Աֆղանները։

Նիշ, 20 ապրիլ

Թագաւորն երէկ անձամբ բացաւ Ազգային ժողովը։ Այս առթիւ իւր արտասանած ճառին մէջ, թագաւորն յիշատակեց այցելութիւնն զոր անցեալ տարի տուաւ Աւստրիոյ կայսեր՝ այն հրաւէրի վրայ զոր Վերջինս ըրած էր իրեն՝ ներկայ գտնուելու համար աւստրո–հունգարական բանակին զօրահանդէսներուն։

Խօսելով Բուսմանիոյ թագաւորին այցելութեան վրայ ի Պէլրատ, թագաւորն իւր և ազգին ջերմ զոհականութիւնն յայտնեց համակրութեան նոր արտայայտութեան առթիւ, որ ցոյց կուտայ երկու ազգի թագաւորութեանց շահուց համերաշխութիւնը։

Թագաւորն այնուհետեւ գովեց երեսփոխանական ժողովոյ բարձր տեսութիւնները, իւր հայրենասիրտ թիւնն, և իւր հաստատ կամքն՝ օժտելու համար երկիրն օրինաց և հաստատութեամբ, որք աւելի յարմար են չափաւոր դաղափարաց և երկրին պահպանիչ։

Ն. Վեհափառութիւն յոյս յայտնեց թէ առաջիկայ նստաշրջանն այնչափ նպաստաւոր պիտի լինի երկրին որչափ անցեալ նըստաշրջանն, և յիշեցնելէ յետոյ թէ անցեալ նստաշրջանի մէջ քուէարկեալ օրէնքներն, որք անժխտելի կարեւորութիւն մ'ունին հայրենեաց ճշմարիտ շահուց համար, կատարելապէս գործադրուելու վրայ են, թագաւորն հաստատ համոզում յայտնեց թէ Ազգին ներկայացուցիչք պիտի շարունակեն և ամրողջանեն այնքան բարեբաստ կերպիւ սկսուած գործը։

Ա.թէնք, 20 ապրիլ

Երէսփոխական ընտրութիւնք երէկ տեղի ունեցան բարեկարգութեամբ։ Արդիւնքները նպաստաւոր կը թուին ընդդիմադիր կուսակցութեան։

Պուքրէշ, 20 ապրիլ

Նախկին նախարար Պ. Բոզէթթի մեռաւ։

Վիէննա, 21 ապրիլ

Նոյալ մարդիզն երէկ ընտանեօք Կ. Պոլիս մեկնեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ—ՆՈՐ ԿՆՃԻՌ ՄԸ

Լոնտոն, 20 ապրիլ

Անգլիա պահանջեց Ռուսիայէն՝ իւր զօրքն հեռացնել Ամիզանեան սահմանագլխէն։

Ռուսիա մերժողական պատասխան տուաւ։

Բէր-Մէլ Կաղէթ, սակայն, կը կարծէ միշտ թէ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ։

Պ. Կլատսդոն վաղը, Խորհրդարանին մէջ, վեց միլիոն ռուբլոյ վարկը խնդրելով, բացատրութիւններ պիտի տայ խնդրոյն վիճակին վրայ։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

Ղալաթիա. 9 Ապրիլ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ պանքայի)	.....	111
3 » » » (վճռական)	.....	110 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 82 1/2
» » » (վճռական)	.....	22 96

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵՓԼԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. Դ. Սերի	17 15
Պօրտային գոցուածքէն վերջը	»	17 16
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուս	»	17 14
Բարձրագոյն գին	»	17 14
Նուազագոյն »	»	17 2
Կէս օրին	»	17 2
Փոխառութիւն 1858	A. Սերի Դ. կ. Ա. Ո.	29 10
» 1862)		
» 1860)		
» 1863)	B. »	17 20
» 1872)		
» 1863)		
» 1869)	C. »	17 5
» 1873)		

ԻՍԼԱՄԻԵ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուածքս	70
Այս առաւօտ բացուելուս Գ. կ.	69 25
Կէս օրին	69 10

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Սօրիսթէթ ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ.	3 8
Քոնսոլ ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	6 28
Պանք տը Գոնս	» »	» »	5 10
Սոս. Շանտ է վայլեար	» »	» »	3 25
Թրամուէյ	» »	» »	262 1/2
Բանքայի երկաթուղի		ֆր.	42 50
Օսմկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաբրիսմի		»	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ՂՐ.	100
20 Ֆրանկոց	»	87 31
Անգլիական ոսկի	»	110 23
Ռօլ Իմբերրիալ	»	90 14
Ֆրիմից	»	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	9 10
» արծաթ	»	89 25
Ֆլորին	»	9
Մէտ. արծ. (տարբ.)	»	107 25
Վէնոց	»	102 20
Հինգոց	»	102 20
Մէթալիք	»	99
Գլինէ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 20 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ		96 1/4
Օսմ. » Սերի Դ. բացուելուս		16 1/4
» » » գոցուելուս		15 7/8
» » » Ա.		30
» » » Բ.		18
» » » Գ.		15 7/8
Օթոման 1871		62
Փոխառութիւն 1877		73 3/4
Պանք Օթոման		11 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873		87
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)		62
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		80 1/4
Տպրա Սանիէ		57 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բաշիլ)		79
Հունգարական պարտաթուղթ 4%		—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիէննա, 20 Ապրիլ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 50
Օսմանեան երկաթուղի	21 20

Բարիզ, 20 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	քաց	108 60
» » 3 %		78 35
Օսմանեան քօնսոլիտ Սերի Դ. բացուելուս		16 10
» » » գոցուելուս		16
» » Սերի Բ.		—
» » Գ.		16 25
Օսմանեան երկաթուղի		42 75
» Բէյթի բաժնեթուղթ		—
Պանք Օթոման		552 50
Գրեթի Լիոնէ		535
» Ֆոնսիէ		1335
Բաժնետոմս Լիոնի		1280
Սուէզի ջրանցք		2020
Ռուսական 5% 1877ի		86
Իտալական Ռանթ		94
Եգիպտական միացեալ		320
Սպանիական (արտաքին)		56 7/2
Բրիօրիթէ թիւրք		380
3% Հելլենական		335
Հինգ Լոնտրայի վրայ		25 38

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Ապրիլ 20, ժ. 10, վ. 30

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	108 17 1/2
Օսմանեան »	16 10
Եգիպտական միացեալ	314 37 1/2

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԲՈՒՆԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԼԻՀՈՒՍՏԱՆԻ ԸՆԴ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՀԱՌՈՒՄԱՑ

Հրատարակեալ է Վեր. Տ. Կարապետ Եպիսկոպոս Տպագրեալ է Բերբերոտ

Բ

(Շար. եւ վերջ)

Ազգին ամեն անհատ՝ որ կը սիրէ իւր ազգը և կը ճանչէ թէ այդ ազգին գոյութեան համար անհրաժեշտ է հայրենի եկեղեցին, պէտք է կարդայ այդ գիրքը, մանաւանդ եկեղեցական դասու համար անհրաժեշտ է այդ գրքի ընթերցումն։ Մի՛ զրուցէ ոք թէ անցեալին մէջ դարերով առաջ եղած պատմութիւն մը ի՞նչ օգուտ և ի՞նչ խրատ կրնան բերել մեզի. ո՛չ, որովհետեւ նոյն վիճակը այսօր աւելի ուժով և աւելի սաստիկ մեզի կը դառնայ։ Լրագիրք մեզ կ'իմացնեն թէ իրենց երկրէն վտարեալ եկեղեցականք, թշնամիք իրենց հայրենի երկրին կառավարութեան, կուգան կ'ելնան հայ ազգին որդւոց վրայ՝ զիրենք յաւիտանելու և օտարին փարախը մղելու համար. ամեն տեղ կը հաստատուին, դպրոց՝ եկեղեցի՝ քարոզութիւն՝ դրամ՝ ազդեցութիւն՝ ուսմունք ունին իրենք, ունին բարեկարգութիւն, ունին բարոյականի ամեն արտաքին կերպարանք և ասոնց դէմ՝ Հայն ի՞նչ ունի. թող մը տածեն նոքա որ ամոռ ունին Կրօնական ժողովոյ մէջ, գիտե՞ն այդ սուրբ հարք թէ «օտար պապ մը ազգային հոգին կը ծծէ». կը հասկա՞ն այս ճշմարտութիւնը,— եթէ չեն հասկար, նային Լեհաստանի Հայոց վրայ որ չկան, նային նաև իրենց շուրջը, և մօտ կամ հեռու կրնան նշմարել թէ թշնամի բանակ մը կայ որ ամեն օր կը յառաջանայ, ամեն տեղ դպրոցներ կը հիմնէ ոչ միայն ուր որ չկան, այլ նաև նոյն տեղեր ուր կան, և այսօր փոքր տղայքը և աղջկունքը կառնուն ձրի, նա և ուսմունք կը սովրեցնեն, իրենց քաղաքավար ձեւերը կը սովրեցնեն, զիրենք հնազանդութեան կը վարժեցնեն, և այս բաներուն հետ կ'իմացնեն նաև իրենց քաղցրութեամբ թէ մոլորեալ են, թէ կը ցաւին իրենց վրայ որովհետեւ դժախք կայ նոցա համար, և թէ իրենց հոգւոյ փրկութեան համար միշտ կ'աղօթեն։

Եւ ասոնք գիտե՞ն նոքա, որ հաղարներով տուներու ժողովուրդներն առանց հոգւոյ, առանց առաջնորդի կը թողուն. ի՞նչ է շարժառիթը որ երբ հինգ հազար տուն բնակիչ ունեցող վիճակ մը իրեն առաջնորդ կը խնդրէ հանրածանօթ, գիտնական, փոքառու եկեղեցական մը, կրօնական իշխանութիւնը բարուրք կը հնարեն և խնդիրքը ետ ձգելու ճարը կը գտնեն։ Ինչո՞ւ համար է որ նոքա՝ որ անհաճոյ են իրենց հօտին, նոքա՝ որ օտարին դիմեր են օր մը և հեռացեր են հայրենի եկեղեցւոյն գրկէն, աւելի շնորհք կը գտնեն քան զնոսա որ հաւատարմութեամբ ծառայեր են ազգին շահերուն կենաց վտանգաւ նաև, և որ իրենց սուրբ պաշտօնին պատուաւորութիւնը լաւ ճանչեր են, գժկամակաչքը կը տեսնուին։ Ինչո՞ւ երբ բազմաթիւ ժողովուրդ մը կը խնդրէ իրեն Աւետարանին քարոզ՝ գիրքը հասկցող վարդապետ մը այնպիսի թաղի մը համար ուր այլազգաւոր եկեղեցիք և ժողովուրդք զինք կը շրջապատեն, կրօնական ժողովքներ կը գտնուին որ չեն ուզեր լոյսը աշտանակի վրայ դնել և ընդ գրուանաւ կ'ուզեն թագուցանել զրանն Աստուծոյ որ է լոյս։ Զրուցենք մէկ առաքինի եպիսկոպոսի մը հետ թէ տխուր կերպարանքով «նախա՜նձ, նախա՜նձ մեր ազգին վատ յատկանիշներէն մէկն է». իսկ մենք պիտի բսենք. «Նախա՜նձ, նախա՜նձ տկարութեան և տգիտութեան հետեւանք է»։

Տգիտութիւն, այո՛, տկարամտութիւն, այո՛, մի միայն ծնողն է այդ նախանձուն։ Տգէտը կ'ուզէ արգիլել՝ խլել ճանապարհը գիտնականին որ չերեւայ եկեղեցական աստիճաններուն վրայ և չի բարձրանայ, որպէս զի առաջին բարձրուն թերեւս հնար լինի իւր անարժանութեան հատիկ։ Մինթէ այդպիսի օրինակներ չե՞ն տեսնուած։ Մինթէ բաւական չէ՞ երկայն փառաւոր մօրուք մը և քիչ մը սրամտութիւն, ո՞վ է հարցնողը ազգին մէջ թէ ի՞նչ է բարոյական վիճակը մարդուն որ ազգին առաջին բարոյական ամոռին վրայ կը բազմի. Լուսաւորչայ աջը բաւական չէ՞ ամեն հայ ճակատ խոնարհեցնելու համար կաթողիկոսի մը առաջ։ Ո՞վ է որ կը հաստատէ կամ կուզէ հաստատել թէ մոլութիւնք այդ ամոռին բարձրութեան յանդգներ են վերելակել։

Անբաւ զեղծմանց առաջքը առնելու համար բարեկարգութիւնք անհրաժեշտ են Հայ եկեղեցւոյն համար։ Բայց երբ բարեկարգութիւնք կ'ըսենք, բարենորոգութիւնք ամենեւին չենք իմանար։ Խրատը որ վերնագիր դրեր ենք այս պարզ գրութեան, ճակատը, Հայ ազգը և իւր եկեղեցւոյն ստատուտորք պէտք չէ ամենեւին մոռանան՝ «եթէ դուք կ'ուզէք հին բան մը պահել, մարդկային լինի թէ աստուածային, աշխարհային օրէնք մը կամ «կրօնական մի վարդապետութիւն, նա «խարարութիւն կամ քահանայութիւն, «նոր ինչ երբէք մի չնեք և ոչ պահա«ցանը անգամ, չատ չատ կարկատան «մը ձգեցէք, զոր օրինակ եկղեցութիւնը որ կարկատան մի է կաթոլիկ«կութեան վրայ»։ Եւ այս պէտք է միշտ ի միտս ունենայ ամեն Հայ, և մի՛չէ և գիտնայ թէ այդ խօսքերը գբղողը եթէ գիտնար հայ ազգին թշուառ պատմութիւնը, պիտի աւելցնէր և ըսէր. «Ահա ազգ մը օրինակ այդ ճշմարտութեան, որուն եկեղեցին քար մը չէ խախտած իւր չէնքէն, և ի շնորհս այդ ընթացքին պահեր է նա ըստ կարի իւր գաւիները նիւթական եւ բարոյական ամեն տեսակ սոսկալի փոթորկաց և ալեկոծութեանց մէջ։ Բայց բարոյական փոթորիկք և ալեկոծութիւնք չատ ցաւակար են. նոքա են որ կը հալեցնեն ազգը, նոքա են բուն խրատաք իւր եկեղեցւոյ փառքին, ուստից սչխարները կ'ոստնուն և «օտար պապը որ ազգային կեանքը կը կորզէ», նա միայն օգուտ կը քաղէ։

Բայց եկեղեցականաց բարեկարգութեան վրայ խնդիր մը կայ որուն համար չատերը մեր մէջ այնպիսի կարծիքներ կը յայտնեն և կը պահանջեն որով խնդիրը անլուծանելի կը մնայ։ Ամենքը թէպէտ կը գտնեն կարեւոր դաստիարակութեան խնդիրը, բայց ոմանք մասնաւոր դպրոցի մը պէտքը կ'զգան, ոմանք կեդրոնական վարժարան մը կարեւոր կը համարին, ուրիշները Ներսիսեան գիշերօթիկ ուսումնարան մը կը մտածեն ի յիշատակ ազնիւ և սիրելի Պատրիարքին։ Ո՛չ գիտե դեռ ինչչափ ուրիշ կարծիքներ և ծրագիրներ կան դեռ մեր չատին ծոցը որով ամենքն ալ անգործադրելի կը մնան դրամի պակասութեան համար։ Իսկ ժամանակը ոչ ուրուք կ'սպասէ, և ինչպէս Ներսէս գնաց, դաստիարակութեան համար քիչ բան ընելով, չատեր դեռ պիտի թողուն գնան, տարիներն անցնին, եւ բան մը ի գործ չպիտի դրուի, և հոն է թշուառութիւնը։

Ի՞նչ պէտք է ընել։

Ընել դաստիարակութեան համար այն ինչ որ կ'ընէ Հիւսնդանոցի Հոգաբարձութիւնը աղքատներու, հիւանդներու և լրեաներու համար։ Եթէ ոք հարցնէ թէ ի՞նչ կ'ընէ այդ Հոգաբարձութիւնը, ես պատասխան չունիմ, վասն զի չգիտեմ նաեւ թէ ի՞նչ կ'ընէ։ Միայն թէ հասարակ ժողովրդեան հետ այսչափը գիտեմ թէ վեց եօթն հարիւր թշուառներ կը խընամէ, եւ երբ վաղը թողու այդ սրբարան պաշտօնը, չգիտեմ թէ կա՞յ ազգին մէջը մարդ նորա տեղը բռնելու համար։ Եւ դարձեալ միայն այնչափը գիտեմ։ թէ ո՛չ միայն մեր խեղճ ազգին մէջ, այլ նաեւ չատ ազգաց ամենէն թանկագին արարածը ֆարդ է։

Ուստի կը փափաքիմ տեսնել ազգին մէջ այդ Հոգաբարձութիւնը կազմող անձանց նման քանի մը մարդիկ, որ ձեռն ի գործ առնեն, Ղալաթիոյ կեդրոնական ցերեկեայ վարժարանի մը դասախօսութեանց սկիզբն տալու աշխատին, որոյ համար անհրաժեշտ է կրօնագիտութեան, ազգային եկեղեցական պատմութեան և բարոյականի դասե ը։ Մեծ մեծ ծրագիրներ չմտնելէ աւելի օգտակար է փոքրիկ ծրագիր մը շինել և վերջը քնդարձակել, քան թէ խօստանալ և բան մը չընել, կամ մեծ ծրագիրներ դնել՝ սկսել, և չկարենալով ի գլուխ հանել՝ խայտառակաբար վերջացնել։

Շատ կարեւոր է նաև ի յուշի ունել որ ազգային ուսումնարանին մէջ աւանդելի ամեն ուսմունք՝ աշխարհականին և եկեղեցականին դաստիարակներու մէջ տարբեր և հակառակ ոգի չստեղծեն։ Նոյն լինին դասախօսութիւնք ուսմանց և գիտութեանց երկու կարգ աշակերտաց և կրօնական գիտութիւնք աւելնան միայն եկեղեցականին համար։ Եւրոպական չատ երկիրներու մէջ, ուր կղերականաց համար առանձին դպրանոցներ կան, գիտուած է որ աշխարհական ուսումնարանէ ելած աշակերտք հակառակ ոգի կը տածեն քնդդէմ եկեղեցականաց, և այդ միթէ հետեւանք չէ՞ տրուած դաստիարակութեան և աւանդեալ դասախօսութեանց տարբերութեան. խորհրդածեն նոքա որք հայ ազգին ուսմանց տեսչութեան բեռը ստանձներ են։

Եկեղեցական մարմինը բարձրացնելու համար հոն՝ այն դադաթը ուր որ իւր արժանաւոր տեղին է, պէտք կայ լրջի դաստիարութեան և բարոյականի։ Տգէտ, կապտ, մոլի, իմաստակ, բանաքաղ, չահամոյ, պերճախօսիլ և թեթեւ եկեղեցականք չեն որ խաբխուլ հայ եկեղեցին և ազգութիւնը կրնան պահել, այլ առաքինի, գիտուն, լուրջ, համեստ և մաքուր բարոյականի և սիրբունքի տէր եկեղեցականք միայն կրնան այս ինկած վիճակին դարման տանիլ։ Փրկութիւնը այս գինով միայն կարելի է։

ԾԵՐԵՆՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Կոնդակի մը առթիւ.— Պապի ժամը.— Օրինաւոր բաժանում ժամանակի.— Նահանջ տարիներ.— Հ. Տ. եւ Ն. Տ.— Գրիգորիոս ԺԳ. Պապը.— Լորտ Զեմբերֆիլտ.— Լուսնոյ երեւումները ժամանակին չափ.— Ոսկեթիւ.

Օրմանեան Գերս. Մաղաքիա վարդապետի Կոնդակը, զոր հրատարակեցինք մի քանի օր առաջ, հետեւեալը կը պարունակէ.

«Իր. Իսկ քաղաքիս մէջ և ուրիշ քանի մը տեղեր սովորութիւն եղած է պասալը գիշերը կատարել, և այդ կ'արդարանայ միայն այն սկզբունքով թէ եկեղեցական օրէնքը եկեղեցական օր կ'ընդունի, և ինչպէս շաբաթ աւուր արեւ մտնելէն կ'սկսի կիրակին, այսպէս ալ կիրակի աւուր արեւ մտնելէն կ'սկսի երկուշաբթին, այսինքն այն լուր օրը, յորում օրէն է հարսանիք կատարել։ Այդ սկզբունքով աւելորդ է գիշերամիջի սպասել. և նկատելով որ այդ յապաղումը շարժարիթ կը լինի մինչեւ այն ատեն սպասելեօք և ըմպելեօք անցնել փնտայի տան մէջ և ապա արբեալ և յափրեալ հարսնաւորի երթալ, այդ պատճառով կը հրամայեմք որ գիշերը պասկ օրհնել սովորութիւն եղած տեղեր կանխեն որչափ հնար է։»

Ուտելեաց և ըմպելեաց խնդիրը չէ որ ուշադրութիւն կը դրաւէ այս տողերուն մէջ, այլ սա կէտը թէ պասկի արարողութիւնը կիրակի երեկոյ ժամը 12ին կատարել կարելի է, որովհետեւ երկուշաբթի նոյն ժամէն կ'սկսի։

Մեր կրօնական արարողութեանց մէջ ժամանակին չափը մեծ դեր ունի և վերոյիշեալ կանոնը կ'արձանագրեմ առանց գիտնալու թէ ինչո՞ւ համար մեր եկեղեցին կ'ընդունի որ արեւ մտնելէն սկսի օրը։

Եւրոպիոյ մէջ առանց խարութեան օրը կէս գիշերին կսկսի ժողովրդեան համար և կէս օրին աստեղագիտաց համար։ Թող որ մինչեւ որ Վաշինկթընի ժողովոյ որոշումները ի գործ դրուին, ամեն քաղաք իւր ժամն պիտի ունենայ թէ՛ եւրոպական և թէ՛ մեր դրութեամբ և նոյն իսկ կիրակի երեկոյեան ժամը տասներկուքին պասկադրութեան կատարումն ի գործ դնելով՝ մեր երկնից վրայ կիրակի փառաւոր արեգակը դեռ պիտի փայլի երբ Գերս. Մաղաքիա վարդապետ մեզերու լոյսով պասկադրութիւն կատարէ։

Արդեօք մեր նախահարք այս բաները գիտէին երբ կրօնական օրէնքները հաստատեցին։ Ներուի մեզ դիտել թէ վերջին ժամանակներու մէջ առհասարակ աստեղագիտական մեծ հմտութիւն չենդրուիր կրօնականներէ ինչպէս նաեւ Եւրոպիոյ մէջ պատերէ, սոսց այս մասին ոգիտութիւնն գիտութեան մեծ ծառայութիւն մատուցած է զանոնք տիպելով աստեղագէտ խորհրդականներու օգնութեան դիմելու՝ որք մեծ ճշդութեամբ անօրինած են պարտուպատշաճն։

Օրինակ մը կը բերէ։ Գիտենք ամենքիս ալ թէ Ծննդեան տօնը ամեն տարի Յունուար 6ին կ'ըլլայ. սակայն Օրացոյցին մէջ շարժական տօներու գլուխը արձանագրուած է այս որպէս թէ յունուար 6 էն աւելի անշարժ թուական կարելի ըլլայ գտնել։

* * *

Հնութեան մէջ ամեն ազգեր զանազան տեսակ թուականներ գործածած են և ասենքն ալ իրենց առաւել կամ նուազ սխալ դրութեանց վատ հետեւանքներուն ենթակայ, զգացած են եթէ ոչ տեսականով զէթ գործնականով թէ ինչ մեծ տարբերութիւնք յառաջ եկած են այս սխալներէն։ Հետաքրքրական է այս տեսակէտով քննել Զինացւոց, Հնդկաց, Արաբաց և այլոց պատմութիւնը, բայց ամենէն առաջ մերը ի տես առնենք։

Եթէ աստեղագիտութեան տեղեակ մէկը ժամանակի բաժանման գործը ուզէ կատարել, ո՛չ լուսնին և ո՛չ աստեղաց այլ միմիայն Արեգական շարժմանց վրայ պիտի հիմնէ իւր դրութիւնը քանի որ օրերը իրարու կը յաջորդեն Արեգական երեւելովն և մանելովն։

Եթէ ճշդութեամբ չափենք, կը տեսնենք որ երկնից վրայ Արեգակը այսօր ճիշդ այն կէտին վրայ կը կենայ ուր էր ասկէ

365 օր, 2422

օր առաջ։ Եթէ 365 ամբողջ օրերու հետ հաղարին 2422 մասի մեր 2500 առնենք այն ատեն կ'ըլլայ 365 օր, 2500 ի կամ 365 օր 1/4, 365 և 1/4 ը եթէ չորսով բազմապատկենք կունենանք 1461 ամբողջ օր, այսինքն չորս անգամ 365 աւելի 1 օր։ Ահա այս պատճառաւ չորս տարին անգամ մը 1 օր կ'աւելցուի (փետրուար ամսոյ վրայ) և կը կոչուի նահանջ տարի։

Բայց սխալ մը գործեցինք այսպէս հաշուելով։ Տարին 365 օր, 2500ի համարեցինք փոխանակ 365 օր, 2422ի։ Տարբերութիւնն է

365,250—365,2422=0 օր, 0078։

Այս սխալը որ խիստ փոքր է մէկ տարւոյ համար բազմաթիւ տարւոյ համար զգալի կ'ըլլայ։ Զոր օրինակ, 400 տարւոյ մէջ կ'ըլլայ

0 օր, 0078×400=3 օր, 12

Երեք օր տարբերութիւն 400՝ տարիի մէջ ներելի չէ։ Այս տարբերութիւնն էր որ Գրիգորիոս ԺԳ. պապը, Լիլիօ անուն գիտնոյ մը օգնութեամբ սրբագրեց հրամայելով որ 4 ով ո՛չ բաժանելի ամեն տարագլուխք նահանջ չպիտի ըլլան։ Օրինակ, յառաջիկայ 1900 տարին որոյ 19 թիւը չորսով բաժանելի չէ՝ մեզ համար նահանջ, Եւրոպացւոց համար նահանջ չպիտի ըլլայ։ Եւ մինչեւ նոյն լուսամիտ պապին օրը Քրիստոսի թուականաւ 15 դար անցած ըլլալով այս հաշուով 10 աւուր սխալ կար և Նիկիոյ ժողովոյ հրամանաւ 4 Հոկտեմբեր 1582 թուականին յաջորդ օրը 15 Հոկտեմբեր 1582 կոչուեցաւ։ Անօգուտ է ըսել թէ մենք չընդունեցանք այս որոշումը որով անկէ ի վեր 2 օր ալ աւելցաւ և 12 օր տարբերութիւն ունինք այժմ որ 13 պիտի ըլլայ 15 տարի վերջ, ըստ որում 1900 դարաց փետրուարը մեզ մէկ օր աւելի պիտի հաշուենք։ Կաթոլիկ ժողովուրդներ առանց դժուարութեան ընդունեցան այս Գրիգորեան թուականը։ Գերմանական բողոքական երկիրներ 1600 ին և Անգլիան 1752 ին յարեցան այս դրութեան։ Անգլիան այս առթիւ իւր տարեգրութեան ալ սրբագրեց։ Արդարեւ մինչեւ այն տարի մարտի 25 ին կ'սկսեր տարին և առաջին անգամ ըլլալով 1752 տարին յունուար 1 էն հաշուեցին։ 1751 ը որ մարտ 25 ին սկսած էր, 31 դեկտեմբերի վերջանալով երեք տասնյ չափ կարճ եղաւ սովորական տարիներէ։ Լորտ Զէսթէրֆիլտ, որ այս բարեկարգութիւնն ըրաւ, քիչ մնաց որ քարկոծուէր, և երկար ատեն փողոցը եղած իշոցին կը պատային երեսն ի վեր. «Մեր երեխայ ոտիները դուրս դէզ.» որպէս թէ երեք ամիս կեանքերնին նուազած ըլլար այս կարգադրութեամբ։

Արդէն վերոյգրեալ հաշուներէն յայտնի է թէ Գրիգորեան թուականն ալ կատարեալ ճշդութիւն չունի, քանի որ 3 օր. 12 է 400 տարւոյ տարբերութիւնը և ոչ միայն 3 ամբողջ օր, ինչպէս որ սրբագրութիւնը կ'ենթադրեր։ Ըսել է թէ նոյն իսկ Գրիգորեան թուականաւ 4 դարերու ու միջոցին 0 օր. 12 տարբերութիւն կայ որ 40 տարերու մէջ 1 օր. 2 կ'ըլլայ, հետեւաբար 4000 թուականին մէկ նահանջ տարի ևս նուազ պիտի ունենան Լատինացիք։ Բայց մինչեւ այն ատեն մենք ալ ժամանակ ունինք մեր թուականը սրբագրելու, ինչու որ ամիս ու կէսի չափ տարբերութիւն պիտի գոյանայ հին և նոր թուականներու մէջ։

* * *

Որչափ որ ճիշդ և գործածելի է երկրի արեգական բոլորմանը շարժման վրայ հիմնեալ օրացոյց մը, նոյնքան բնական է լուսնոյ շարժմանց վրայ հիմնեալ օրացոյց մը թէպէտեւ չատ աւելի սրբագրութեանց կը կարօտի։ Նախապէս լուսնոյ երեւումները, որք բնութեան մէջ ամիսներու գաղափարը տուող երեւոյթն էին, թափառական ժողովրդոց համար հաւաքման թուականները կ'որոշէին։ Այն ատեն, եղանակները չուշնէին այն կարեւորութիւնը որ երկրագործ ժողովրդոց համար ունին հնձելու և քաղելու առթիւ։ Բայց դժուար չէ լուսնոյ շարժումներու վրայ անդարար բայց ճիշդ տուար կազմել։

Արդարեւ լուսինը իւր շրջանը կը կատարէ 29 օր. 5306 ժամանակամիջոցին մէջ որ վերի վերոյ 29 1/2 օր ըսել է։ Տաճկաց և Արաբաց տումարները այս հիման վրայ յօրինուած են։ Եւ որովհետեւ 29 1/2 օր է շրջանը, ի դիւրութիւն մէկ ամիս 29 և յաջորդ ամիսն 30 օր կը հաշուեն։ Եթէ 29 օր. 5ը 12 ով բազմապատկենք կ'ունենանք 354 օր զոր լուսնոյ տարին կրնանք կոչել։ Ասկէ յայտնի կ'երեւայ թէ Արեգակ ու Լուսին համընթաց չեն այս տեսակէտով։ Երեք տարւոյ մէջ 34 օր, ըսել է մէկ ամիսէ աւելի տարբերութիւն կընէ։ Եւ այս է լուսնոյ թուականին անպատեհութիւնը։

Մահմետականաց այժմ ևս թէ՛ կրօնական և թէ՛ այլ գործերու համար ունեցած լուսնական տումարը մեծ ճշդութեամբ կարգադրուած է։ 29.5 աւուր և 29.5306 ի տարբերութիւնը որ է 0 օր. 0306, երեսուն տարւոյ մէջ

0 օր. 0306×30×12=11 օր

կ'ընէ։ 30 տարւոյ մէջ տասնմէկ տարիներու մէջտեղ մէկ օր աւելցնելով հաւասարակշռութիւնը կը հաստատուի։

Երբ ժողովուրդները հաստատ բնակութիւն սկսան երկրի վրայ և երկրագործութեամբ զբաղեցան, կրօնական և օրինական պիտոյից համար իրենց լուսնական տումարները պահեցին, բայց միանգամայն արեգական երեւմանց վրայ հիմնեալ օրացոյցի սկսաքն դէպ ի ներանկներու վրայ բաժանեալ։ Այս երկու տարբեր թուականները համաձայնեցնելու համար երկուքին իրարու միջեւ ունեցած համեմատութիւնը դտան, որով մին գիտնալով միւսը պիտի հաշուէին։ Մեենացիք զՄէտոն Արեւելը զրկեցին (433 Հ. Ք. Ա.) և նա Ոլէերիս-ն բերաւ։ Ահա ասիկ այս համեմատութիւնը,

1 արեգական տարի=12,368265 լուսնոյ ամիսք։ Թիւ որ $\frac{235}{19}$ի մօտ է։ Ըսել է թէ լուսնոյ երեւումները ամեն 19 տարի մի անգամ նոյն դիրքն ունին։ Ըսել է թէ անգամ մը որ 19 տարւոյ համար լուսնոյ ծագումը, քառորդները եւ որոշուին, յաջորդ 19 տարւոյ շրջանին մէջ նոյն օրերը նմանապէս կը պատահին։ Այս 19 տարիներու քանի երորդն ըլլալը ցոյց տուող թիւն է որ մեր օրացոյցին մէջ գրուած է։ 1335ի համար Ոսկեթիւն է 5։

Օրմանեան վարդապետի Կոնդակը մեր խօսքը չատ հեռուն տարաւ։ Ինչ որ է, ապիթը լաւ է, որովհետեւ ի վաղուց անտի կը փափաքէի անգամ մը այս նիւթին վրայ գրել։

Ուրիշ անգամ պիտի գրեմ Զինաց և Հնդկաց թուականներուն վրայ և այս աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քանի որ հիմնականը բացատրուած է։

Յ. ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՍԵՐԱՍՏԻԱՅԻՑ ԴՈՒՐԵՐ

Սեբաստիայէն մարտ 31 թուով մեզ ուղղեալ նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տողերն, որք դաւառին ազգային գործոց կը վերաբերին։

«Ա.ԹԵ-ԵՔԻ 359 թիւ թերթովը քաղաքիս նորընտիր Քաղաքական ժողովոյ ընտրութեան ապօրինաւորութիւնը կը ծանուցանէիք, եօթն երեսփոխանաց ի Պատրիարքարան ուղղած բողոքագրէն և մանաւանդ տեղեկութիւններէ քաղելով։

Ա.յդ ապօրինաւոր անուանեալ Քաղաքական ժողովոյ ընտրութեան տեղեկագիրը ժամանակին մատուցուած լինելով ի Պատրիարքարան, ընտրական օրինաւորութիւնը նոյն իսկ Կեդրոնական վարչութենէն և Գեր. Տեղապահ Ս. Հօրմէն ստուգուելով վաւերացած եւ 951 համար և 28 դեկտեմբեր 1884 թուով պաշտօնագիրը ժամանած է արդէն վիճակիս Գեր. Առաջնորդ Ս. Հօր։

Անոնք որք դաւառական ժողովոյ երեսփոխան անուամբ կը բողոքեն, եօթ անհատներ են միայն, եւ եթէ ստուգութիւն ունենար այդ ապօրինութիւն, հարկ էր որ ուրիշ երեսփոխաններ համաձայնէին իրենց և գէթ մեծամասնութիւն կազմէին, և կամ Կեդրոնական վարչութենէն անվաւեր մնար Քաղաքական ժողովոյ ընտրութիւնն։

Մ. ԱՐՇԱԻԻՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Տաճկաստանի գլխաւոր դաւառներէն միոյն Ազգային վարժարանի համար կարեւոր դատուած է ունենալ.

Ա. Ուսուցիչ մը թուաբանութեան, գրահաշուի և երկրաչափութեան.

Բ. Ուսուցիչ մը՝ բնական գիտութեանց և իրաւաբանութեան.

Գ. Ուսուցիչ մը՝ Տոմարակալութեան և վաճառագիտութեան.

Դ. Ուսուցիչ մը՝ ֆրանսերենէ ի հայ թարգմանութեանց համար։

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական խորհուրդս ներկայ պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ այն պաշտամանց հետաքրքրուող վկայեալ ուսուցչաց որ բարեհաճին յառաջիկայ հինգշաբթի օր (ապրիլ 11) ժամ 7 ին ներկայանալ Ուսումն. խորհրդոյս ի խորհրդարանն Ղալաթիոյ և այս մասին հարկ եղած բանակց

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերու

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՐԼԻՑԵԱՆ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀՈԼԱՆԴԵԱՆ ԽԱՆ

ԱԶԴ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ

ՀԻՄՆՈՎԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՅՈՒԻ ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ

Ցատուկ դեղէ մը, պատրաստեալ 'ի Ս. ՔԱՍԹՈՐԻՏՍԻ ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր սրուակի գինն է

5 ղրուշ

Կը գտնուի Մ. Քասթորիաէս՝ քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 3

ԻԼԱՆ

ԹԱՋԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հաթաղ անպարը իշխն ալընաճագ օտուն վէ քէօսիբիւն գարարը դաթիպի իշպունիանը բումինին օնունճու չարչէնպիհ կիւնիւ վէրիւլճէկինտէն թարկա օլանլարդն եէվմի մէղիբիւրտ սատի տօքուպա գատար խաղինէի թասսայի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

6 Նիսան 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Էպնիյէի տակէրիէ լաղրմէսի իչուն էիկիրմի պին տէտ Մարսիլիանդն Կիշար ֆրէր քիբէմտի իլէ պու մրգտար քիբէմտէ լիւզումի օրան մահկէլիին միւպայեասը մուգարրէր օլարդրնտան վէ իշպու չէհրը նիսանդն ծնունճը չարչենպիհ կիւնիւ միշտագասայի գամի յէսի իճբա իտիրպ իրթէսի վէնչէնպիհ կիւնի եալընրդ եիւզատ պէշ թէնղիի գապալ օլունճագընտան իմայա թաղիպ օլանլարդն չէրայիթինի էօկրէնմէկ վէ միւնագասատա պուլունմագ իւզրէ եէվմի մէգբիւբ գատար խաթիհգեամ վէ ինչաթի տարէսինէ կէլմէյէրի լիւզումի իլան օլունուր։

6 Նիսան 1301

2—3

ՄԷԳԱՊԻՐԻ ՇԻԼՊԱՆ

Եռիւտ

ՇԷՀՎԼԷՊՏՅՆ ՀՈՒՍՈՒԼԱ ԿԷԼԷՆ ԹԱՍԹԱԼԳԼԱՐ

Մէրհում Արմենակ Հայկունէնին առարը մէշէուրէպոնտէն Դէրեղանէ Եէրպասնէրպաց Նամ քիթապը էրմէնի իւլ հրուբի օլարագ ռէք միւքէմմէլ սուրէթտէ Թիւրքճէյէ թէրճէմէ իսիլմիշ օլուպ, Գափաֆեան քիթապսատէսնտէ 3 ղրուշա սաթըլմագտա տբր։

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՑՔ ՔԷՐՄԱՆԻ

Նման «Շարմբէօղ»ի դիւտոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիլիք Ֆրանսէզ։

ՊԱՆՏԸՐՄԱ ՊԵԼԼՏՅԻ ՄԷՃԼԻՍԻ

Իմիկյաղը պա Իրատէի Մէնիկէ Պանտբրմա պէլէսիյէսինէ իհսան պուլրուլան Պանտբրմա լիմանը բրմիթքամ սէտատ իսկէլէսինին պիր միւթէահհիտ մարիֆէթի իլէ ինչա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլտուգունդան, թաւիպ օլանլարդն թարիխի իլանտէն պիլ իմիքպար նիսանը բուամի զայէֆինէ գատար տարբէի մէգբիւբէյէ միւրաճաաթլարը իլան օլունուր։

30 Մարտ 1301

DRAGÉES MEYNET
D'EXTRAIT NATUREL
DE FOIE DE MORUE

Մրգան անձինք կը հրաժարին՝ թէ' իրենց և թէ' իրենց պուակաց համար՝ Մօրիւ ձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր ազգած զզուանաց պատճառաւ։ Փարիզցի կ զգործ Մէյնէի Մօրիւ-յկան խոյէ Ֆանան մուտն նոյն ծաղումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (թխագոյն ճշմարիտ իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ոչ մին։ Արդարև բնաւ յատաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենադիւրամարս ապան, ամենաբերաչ ապրիլին դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէյնէի շաբաթական կամ Մէյնէի հաբերու (փոքր շաքարահաբ մանկանց համար) ձևերու տակ։

Այդ Շաբարահաբ ամենագրգռ դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, վատուութեան, դեղնութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան ակրագման, ասրաթինանց, ուժահատութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց ակրատութեան, և կը զարգացընեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը։

Մէյնէի շաքարահաբը ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երիրին մէջ, ուր վերոյգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն։ Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցս, ուր բազմատեսակ իւղեր կը վաճառուին որք Մօրիւ ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են։

Մանաւանդ իւղոյ իսկ կեղծեր և նրամանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ։ Թոյլտիյ համար

ընդհանուր մրնէրանոպպէր և Դերէյոպրոպէլ

Ժ. ԱԼԻԹԻԱՆՑԻ

Դեղարան Տէլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, թիւ 169

DENTALINE

ՏԱՆԹԱԼԻՆ

ՔԻՄԻԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒԹՈՐ Ս. ՔԱՆԵԱՑԻ Ի ՍԱՍԻ

Ցառեղէնս պարուան դէմ յանկարծուիլն

Կարգելու ակռայից վնասաբեր որքիւնն, ընդ ապառութենէ (սէրպէնթ) յառաջ եկած վառումն այն տարիքոտ անձանց քով որոց ակռայները կը խախտին և կիսկան։ կը զբացնի, կը մաքրէ և կը զովցնէ բերանը, ախորժարար հոտ մը կուտայ շունչին եւ կը հեռացնէ ակռայի եւ բերանի ո եւ է հիւանդութիւն։

Շիշին գինն է 15 ղրշ։ արծաթ

ԱԿՌԱՑԻ ՓՈՇԻ

Կաղգուրիչ եւ խնդահոտ տունկերէ չինուած, կը մաքրէ եւ կը ճերմկցնէ ակռայներն առանց անոնց փայլը եղծանելու, կը զբացնէ ակռայներն, փայլ կուտայ անոնց, կ'անհետացնէ ուէ հոտ, և ջունչը թարմ ու անուշահոտ կրնէ։

Գործածութիւն։ Թեթեւապէս թրջել ակռայի խոզանակ մը, քիչ մը թափեալ փոշին մէջ, անավ շփել ակռաներն, յետոյ բերանը լուալ ՏԱՆԹԱԼԻՆՈՎ խառնուած ջրով։

ՏՈՒՓԻՆ ԳԻՆՆ Է 10 ՂՐՇ։ ԱՐԾԱԹ

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ Բ. Ս. ԶԷՐՎԱԹԻ

Քէօչէ-Օղլու խան թիւ 6-7 Ղալաթիոյ

Մեծ Մաքսատան դիմաց

Կը ծախուի դլխաւոր դեղավաճառաց և վարսայարդարաց քով։

ՍԷՑՏԷԼ ԵՒ ՆԱՒՄԱՆ

ՏՐԼԻԶՏԱ. [ՍԱՔՍՈՆԻԱ.]

Եւրոպոյ մէջ կարի մեքենայ չինող ամենամեծ գործարանն։

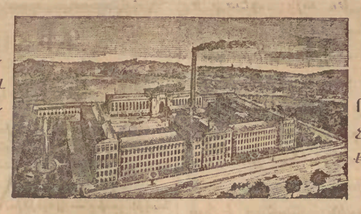

Գործարանատեարք «Օրլիմոլ Սոքսոնիա Ռէյֆ» կոչուած հրաշալաւոր մեքենային։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ընտանեաց համար ձեռքով և ոտքով բանող մեքենայք։

ՆԱՒՄԱՆ մեքենայն B

Մոտիթներու և դերձակներու համար մեքենայք։

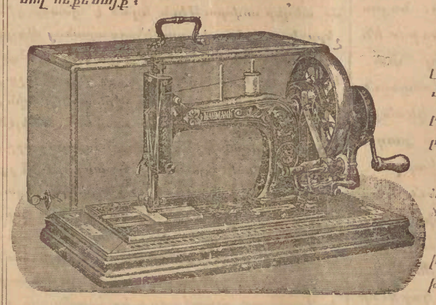

Այս մեքենայն իւր թաւին տակ լայնկիկ տեղ մ'ունի, ինչպէս նաև ամեն տեսակ կարերու համար նոր բանոր գործիքներ, և շատ դիւրութեամբ լաւ

ՕՂԱԿ

յինելու համար մասնաւոր գործիք մը։

Այդ մեքենային համար աշխարհիս ամեն կողմ արտօնութիւն առնուած է։

Ծանօթ. —Այդ ԿԱՅԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ չտեսած՝ կարի մեքենայ մի' դնէք։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ

ORIGINAL SAXONIA REGIA SEIDEL & NAUMANN, DRESDEN

ԳՈՐԾԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ ԿՈՒՍՈՒՑՈՒԻ

Ընտանեաց համար օղակի գործիք ղ. 75
Դերձակաց » » » » 125

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար գործակալ և մեքերաղացակալ

ԷՄ. Ժ. ՄԼԻՐՃԱՆՕՖ

Կ. Պոլիս, Հաճօբուլը խան, թիւ 47

SEIDEL & NAUMANN, DRESDEN

Ամեն տեսակէն 1500 մեքենայ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ Փողոց Բերայի, ի Թէքէբէ, մզկիթին դիմաց, 587

Պ. Տիմիթրիոս Սթամի, տէր վերոյգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բարեկամներուն թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենադեղեցիկ և կատարելագոյն հատատուն կարասիներ, ինչպէս Հայելեաց դարձանիներ, Ճաշարանի և սրահի սեղաններ, Ամեն տեսակ լուացարաններ (լավաբա), Զանազան յեներով սրուներ, Հանգստարան բազմաթոռներ, եւն։

Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

ՀԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը չինի յանձնարարականաւ։

ՆՈՐ ՏՍԱՑՔԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄԱՐՈՒՐԿ

Ցիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմանների՝ մինչորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութիւնն

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բէյրութ գլխաւոր կանոնաւորագոյն բանող

Սամսուն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յատաքիկայ շոգենաւն է Ալտիզ որ ապրիլ 12 ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 18 ին երեկոյեան ժամ 3 ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յատաքիկայ շոգենաւն է Լ Վէրնիէ որ պիտի մեկնի ապրիլ 17 ին երեկոյեան ժամ 3 ին։

Ուղղուիլ և որոշ ուղեւորութիւն նաւուղղքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ
Մահմանէ փողոց, թիւ 141

ՄՈՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Մէնչեսթրիայի գլխաւոր բանող շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քասթրոս	4200	Օսարիա	3000
Ֆէրոս	4000	Դէրթիս	3000
Օսմանի	4000	Բէրա	3030
Սէսսոդրիս	3250	Գլասգոյ	1700
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Մակտաբ	3250	Օրինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Օսարիա շոգենաւ, նաւապետ Բոլ, ամսոյս 31 ին Լիվերբուլէն ուստ կապասուի ընդհանուր վաճառքով։

Բէրա շոգենաւ, նաւապետ Ֆորեստրը, ամսոյս 30 ին Սաութամբթէն պիտի վերադառնայ և ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Մէյսանըզդ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՋՐԼԻՏ ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերբուլ և Ալեքսանդրիոյ գծէն.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Յաւսնեան	3700
Ալղասիան	2500	Յալամիեան	3700
Անտալուզեան	2500	Յալտիան	3700
Ամերեան	2500	Իսպերիան	3500
Արապիան	3700	Իսլերիան	3500
Պավարիան	6000	Իտալիան	3500
Պուլգարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սպարիեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օրտիգոյ	700
Էնիրբէրն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆասիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէրմիան	3700	Վիրմինեան	6800

Ալղասիան շոգենաւը, նաւապետ Քրիստիան, Օսէսայէն երկուշաբթի օր ամսոյս 20ին ասա կապասուի և ուղղակի Լիվերբուլ համար վաճառք պիտի ընդունուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴՈ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միսլիմ խան, Գալաթիա։

Նաւատեարք, Գարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիք
Կ. Պոլիս, Լուսուտա Լափոնդէն.
Զմիւրնիա, Գ. Գ. Քարվէր Եղբարք
Սկէսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարգա, Ն. Քասիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորդադոյ.
Զիւռնիա, Գ. Ուիդոլ և ընկ.

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդ դէմ Անէլեոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՒՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Այաքսս	2,000	Լէբանդօ	1,500
Անձէլս	3,000	Մարսէլիս	1,500
Արկս	1,300	Մարսորին	2,300
Պասսանս	3,500	Մէրս	2,000
Պորտորիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրավս	2,000	Օթէլս	5,000
Գէնրս	2,600	Ուրլանս	3,000
Դալիբս	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէս	2,100	Օդդս	2,000
Գադս	2,000	Բասիթիք	1,200
Գոմն	2,700	Բալերմս	3,200
Տիսս	2,500	Բասդէր	1,700
Տամնս	1,800	Քէրս	2,800
Էրաբ	2,600	Ռիալթս	1,400
Տրադս	2,600	Ռիսալտս	3,200
Ֆալքան	800	Ռոլլս	3,000
Ֆիսս	1,700	Սամնս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Սամէս	3,500
Կարիէս	5,500	Սալէրնս	4,000
Կիրանս	2,200	Սարֆս	2,000
Կոզս	1,800	Սիրիս	2,000
Կրանս	2,200	Սորէնդս	4,300
Հանկս		Թասսս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսանկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիսմիկերդ	1,200	Թոլէսս	2,800
Ձիսս	2,300	Քասնդս	3,600
Քէրս	2,000	Եէսսս	3,600
Քոնս	2,200	Զէպրս	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Եէսսս շոգենաւն Հալէն ասա հասուր ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռը պարսպելէ յետոյ Օսէսա պիտի ուղեւորի։

Ռիալս շոգենաւը, որ այժմ բեռ կ'առնու ի Հալ, ի մօտոյ պիտի մեկնի ի Պոլիս և անտի յՕսէսա։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միսլիմ խան Գալաթիա

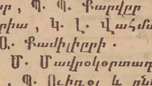

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ ամիսը տասի մ'ամբամ կը բանին Լիվերբուլ և Մէնչեսթրիայի գծէն.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Ադրաս	3,000	Մորքաբ	2,500
Ալէքսօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալտիրա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեքսոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալանիա	4,700	Սարակոստ	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Եմէրաբա	2,500	Սիտան	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթան	3,000		

Թրինիտատ շոգենաւն Լիվերբուլէն ասա կ'ելլասուի մայիս 1 ին։

Սարքագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Կանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՇՈՒԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փաշա խան Գալաթիա

Ա. բտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԿՈՍ—ԶԷՅՔՄԷՃԷԻ

Կսկսալ ի 25 Մարտէ (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԿՈՍ—ԶԷՅՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՌՔԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	62	64	66
	Առաւօտ											Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 14	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 52	1 27	2 26	3	3 34	4 4	4 40	5 14	5 42	6 1	6 26	6 57
Գում-գարա	6 25	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 2	1 38	2 37	3 11	3 45	4 15	4 51	5 22	5 53	6 42	6 37	7 8
Եէնի—գարա	6 29		7 57		8 58			10 34	10 53	11 32	12 04	1 06	1 42	2 41	3 15	3 49	4 19	4 55	5 26	5 58		6 42	7 13
Տարուտ փաշա	6 32		8 —					10 37	10 56	11 35	12 07	1 9	1 45	2 44	3 18		4 22		5 29	6 1		6 45	7 16
Սամսթիա	6 37		8 6		9 4			10 42	11 1	11 40	12 12	1 14	1 50	2 49	3 23	3 55	4 27	5 1	5 34	6 6		6 50	7 21
Եէսսի—գուլէ	6 42	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 17	1 55	2 54	3 26	4	4 30	5 7	5 37	6 9	6 22	6 54	7 27
Քաբրիդիւզ	6 54	8 —	8 25		9 23			10 59		11 58			2 8	3 6		4 14		5 21			6 36		7 39
Ա.—Մէնէվշան		8 14	8 36		9 33			11 10		12 10			2 19			4 25		5 32			6 50		
Քիւչիւք-Զէքմէճէ		8 25								12 19											6 59		

ՔԻԻԶԻԿՈՍ—ԶԷՅՔՄԷՃԷԻԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՔԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1	
	Առաւօտ										Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Զէքմէճէ			7 34									1 46										6 38	
Ա.—Մէնէվշան			7 44		8 44		9 38			11 47		1 27		2 29				4 39		5 54		6 51	
Քաբրիդիւզ	6 30	7 23	7 57		8 54		9 49			11 30		1 40		2 41	3 13			4 51		6 7		7 5	
Եէսսի—գուլէ	6 44	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 22	1 54	2 21	2 55	3 27	3 59	4 35	5 6	5 42	6 23	7	7 26	
Սամսթիա	6 49	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41		10 16	11 16	11 48		1 26	1 58	2 25	2 59	3 31	4 3	4 39	5 10		6 27		
Տարուտ փաշա	6 54	7 46		8 47		9 46		10 21	11 21	11 53		1 31		2 30	3 4	3 36	4 8	4 44			6 33		
Եէնի—գարա	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49		10 24	11 24	11 56		1 34	2 4	2 33	3 7	3 39	4 11	4 47	5 16		6 38		
Գում-գարա	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01		1 39	2 8	2 38	3 12	3 44	4 16	4 52	5 21	5 52	6 47	7 10	7 40
Կ. Պոլիս	7 42	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10		1 48	2 17	2 47	3 21	3 53	4 25	5 1	5 30	6 1		7 19	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառափնի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջոցաւ բանող կառափնի